

„Lehet, hogy az »emberhalászat« során nem mindenki »evangelikus hajóba« kerül, de van úgy is, hogy valaki más felekezeti háttérből éppen hozzánk jön, és lehet, hogy az arány nem mindig egy az egyhez. Sokan ezt nagy bajnak tekintik, mert úgy vélik, nekünk az evangelikus egyházat kell építenünk. Pedig dehogyan!”
Sistereg a levegő az Evangelikus Műhely körül ► 9. oldal

„Benczúr László északi egyházkerületi felügyelő számára a látogatás azért is volt különleges, mert mint felügyelő utóljára kísérté el szolgálatra elnöktársát.”
Százéves a nagybányai evangelikus templom ► 10. oldal

„Megéreztem, hogy közeledik az idő! Imádkoztam a csodáért: a hányás- és ájulásmentes szolgálat kegyelméért!”
Beléptem egy új kapun ► 11. oldal

Isten-idegen egyház? ► 2. oldal
Tettekben élő reménység ► 4. oldal
Vissza a menekülttáborba... ► 5. oldal
Oroszlányi kettős jubileum ► 6. oldal
Családkehözési központ ► 8. oldal
Az esperesek is elkezdtek... ► 14. oldal

KISS TANÁRS FELVÉTELE

Egyházunk belső egységének külső jelei

■ D. DR. HARMATI BÉLA

Egy-egy közösség összetartozásának külső jelei is lehetnek. Az evangelikus egyház a reformáció óta hazánkban is számos külső jelből felismerhető. A lutheránus jellegzetességek megkülönböztetik egyházunkat a többitől, ha a templomok berendezésére, istentiszteleteink liturgiájára, papjaink ruházatára gondolunk. Így volt ez a reformáció óta, de nézzünk körül, miként állunk ezekkel a jelekkel ma!

Aki Budapesten több evangelikus templomban is megfordul, azt tapasztalja, hogy nincs két olyan gyülekezetünk a fővárosban, ahol a vasárnapi és ünnepi, úgynevezett „főistentiszteletek” liturgiája egyforma volna. Bizonyára még érdekesebb lenne egy országos összehasonlítás!

Tudjuk, hogy a reformáció után szerveződött területi-nemzeti evangelikus egyházakban az alapvető tanítás – a „reformációi quadrilaterál” (solus Christus, sola Scriptura, sola gratia, sola fides – egyedül Krisztus, egyedül a Szentírás, egyedül a kegyelem, egyedül a hit) – egységes hitvallási alapot jelentett. Az egyházunknak nevet is adó *Ágostai hitvallás* VII. cikke szerint „az egyház valódi egységéhez elegendő, hogy egyetértés legyen az evangélium tanításában és a szentségek kiszolgáltatásában. De nem szükséges, hogy az emberi eredetű szokások és szertartások mindenütt egyformák legyenek...” Ugyanakkor a területi alapon szerveződő egyházak mindenütt igyekeztek egységes istentiszteleti és gyülekezeti rendet, szolgálati szabályzatot kialakítani.

Hazánkban a reformáció után az egyes gyülekezetekben a lelkészek – tanulmányaik alapján – a helyi, világi gyülekezeti elöljárókkal együtt alakítják ki az egyházi rendet. A huszadik század elején jól megkülönböztethető volt a német, a szlovák, a magyar hagyományok által formált anyanyelvű liturgia, valamint a lelkészek egymáshoz sokban hasonló, mégis eltérő palástja.

A két világháború közötti időszak püspöki szolgálatában erőskezdő „egyházfejedelem”, *Raffay Sándor* próbálta meg a gyülekezeteket egységesebbé tenni. Új istentiszteleti rendet vezetett be, sőt a hivatalos papi „köntöspalástot” az ordináció jeleként viselt fehér tábláskákkal együtt méreteikben is meghatározta.

Ezek a reformok sem tudták azonban megteremteni egyházunk külső egységét, mert például a szlovák gyökerű gyülekezetek továbbra is saját liturgiájukat használták, és a lelkészek a fekete palást felett gyakran viselték a rövidebb, fehér albat.

A mai gyakorlat tarka képet mutat, jóllehet az ötvenes évektől kezdve egységet igyekezett teremteni a *Pröhlé Károly* professzor vezetésével szerkesztett

Agenda. Ezt a rendet hivatalosan nem változtatta meg egyházunk, mégis vannak színes stólat viselő és stóla nélküli lelkészek, sőt egyesek a hivatalos fekete palástot fehérre cserélték.

Egy-egy ökumenikus alkalmon, ünnepen, rendezvényen sokszor nehéz felismerni, ki az evangelikus szolgátevő. Az egyénieskedés sok területet érint. Gyülekezeti lelkészek önhatalmúlag (esetleg a sokszor általuk félrevezetett presbitériumok támogatásával) „saját liturgiát” vezetnek be, és ezt olykor liturgiai reformnak, ökumenikus alkalmazkodásnak álcázzák.

„Nincs két olyan gyülekezetünk a fővárosban, ahol a vasárnapi és ünnepi, úgynevezett „főistentiszteletek” liturgiája egyforma volna.”

Az ugyanis helyes, ha a „különleges” gyülekezeti alkalmak – például esti egyházzénés, helyi-nemzeti ökumenikus rendezvények, missziósevangelizáló alkalmak – számára odaillő liturgiáról gondoskodunk, viszont bosszantó, ha a vasárnapi-ünnepi „főistentiszteletek” nem egységesek. Tudomásom szerint egyházunk hivatalosan nem írta elő a fekete palást és a fehér, úgynevezett Mózes-táblák mellett a színes stóla használatát és a fehér palástot. A tábláskák mellett a stóla ugyanis nem odaillő, a színes stólaéhoz más színű palást illene.

Tudom, és magam is láttam, hogy a világ sokféle evangelikus egyházában nagyon különböző a liturgia és a papi viselet, egyazon egyházon belül azonban az ilyen különbségek az egyházi belső rend hiányát jelzik.

Megjelenik azután még az emberi találékonyság, a díszítőkedv és a feltűnés keresése is abban, ahogyan például a Raffay-reform előtt elkezdtek a fehér tábláskákat díszíteni, megnövelve méretüket, aszúrozni, virágokkal hímezni stb. Ugyanez megfigyelhető a stólaéknál a szélesség, a díszítések terén, miként régebben az alba méretét és horgolt, csipkés díszítését is többen eltűntették.

Éppen mostanában zajlik az egyházi tisztségviselők választása. Milyen nagyszerű alkalom volna ez arra, hogy – a személyi változások mellett – egyházunk végre az istentiszteleti liturgiában és a lelkészek szolgálati viseletére nézve is egységes külső rendet alakítson ki! Tudjuk, „nem a ruha teszi az embert”, de a külső megjelenés „rendetlensége” belső problémákat, szervezeti, szervezési és lelki tisztázatlanságot mutat.

Az apostoli figyelmeztetés szerint: „...igyekezzetek megtartani a Lélek egységét a békesség kötelékével.” (Ef 4,3)

A szerző nyugalmazott evangelikus püspök

Az egyházért és a világért

Évnyitó az Evangelikus Hittudományi Egyetemen

► A zuglói evangelikus templomban szinte „hézagatlanul” megteltek a padosorok az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) szeptember 15-i évnyitóján. Nemcsak a kiemelkedően sok elsőéves foglalta el a helyeket, hanem sok szülő, rokon és egyházi személy is kérte Isten áldását az új tanévre.

Bár az istentisztelet kezdete előtt a diákok nagy nyüzsgés közepette osztották meg egymással nyári élményeiket, az egyetem énekkarával közösen megszólaltattott énekek és a dr. *Korányi András* docens vezette liturgia segítettek az elcsendesedésben.

„Az Isten ajándékai és elhívása visszavonhatatlanok” – hangzott a *Rómaiakhoz írt levélből* való ige a szószékről. *Gáncs Péter*, a hittudományi egyetemet idén felügyelő püspök

a teológusotthon kápolnájának színes ablakát választotta prédikációjának illusztrációjául. Ez az ige is úgy bomlik színeire, mint az ablakon megtörő fény. Az *elhívás* ugyanis gazdag szó, benne rejlik, hogy az új életért cserébe ott kell hagyni valami mást. A teológusok a hivatásukért sok mindenről lemondanak, akár csak Péter a halászatról.

► Folytatás a 3. oldalon

MINŐSÉGI ÚJSÁGÍRÁS A TÖMEGMÉDIA KORÁBAN • 2012. Szeptember 28-30.

MEGHÍVÓ MÉDIAMŰHELYRE Protestáns médiaműhely – Berekfürdő

A Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) várja mindazon – jelenlegi és leendő – médiamunkások jelentkezését, akik a tömegmédiában is szeretnének hiteles, minőségi szolgálatot végezni, akár az írott, akár az elektronikus sajtóban. A berekfürdői konferencián ehhez kívánunk segítséget nyújtani neves, tapasztalt szakemberek közreműködésével. A rádiós, televíziós, nyomtatott és/vagy on-line sajtóban dolgozó kollégák nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is vendégei lesznek közösségünknek.

**A protestáns médiaműhely részvételi díja 9900 forint/fő.
Prúsz-tagoknak 50% kedvezmény (5000 Ft).**

A díj a helyszínen (Mebékélés Háza Református Konferencia-központ, 5309 Berekfürdő, Berek tér 19.) fizetendő, és magában foglalja a szállás, valamint (péntek vasárnap ebédig) az étkezés költségét is.

► **Jelentkezési határidő: szeptember 25., kedd.** Jelentkezni *Faggyas Ilonánál* a (+36) 20/824-9657-es telefonszámon vagy a prusz@lutheran.hu e-mail címen lehet.
(A jelentkezés elfogadását a végleges program megküldésével igazoljuk vissza.)

PROGRAM

Szeptember 28., péntek délután

Előadók: *Csoma Áron* református lelkész, a Prúsz elnökségi tagja • *Novotny Zoltán* sportriporter, a Prúsz elnöke

Szeptember 29., szombat délelőtt

Előadók: *dr. Havasi János*, az MTVA vezérigazgatói kabinetjének vezetőhelyettese • *dr. Fábri György* kommunikációkutató, a Közszolgálati Testület elnöke

Szombat délután

Előadók: *Szönyi Szilárd*, a Heti Válasz felelős szerkesztője • *Nagy Katalin*, a Hír Tv szerkesztő-műsorvezetője • *Dobsonyi Sándor*, az Evangelikus Élet olvasószerkesztője
► Kerekasztal-beszélgetés az egyházi hetilapok főszerkesztőivel: *T. Németh László* (Reformátusok Lapja), *T. Pintér Károly* (Evangelikus Élet), *Rátkai Balázs* (Új Ember)

Szeptember 30., vasárnap délelőtt

Előadó: *Arany Lajos*, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem anyanyelvi lektora, a Lícium médiaportál főszerkesztője

► Műhelymunka: *Dobsonyi Sándor* ► Délben: áhítat

Esténként a helyi termálfürdőben fürdőzés, borozgatás 1200 Ft/fő áron.

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk! Hálátelt szívvel fordulunk ma hozzád, aki Krisztus Jézusban megtörted a hálal erejét, és az evangélium által világososságra hoztad az elmúlhatatlan életet. Kérünk, hallgasd meg imádságunkat.

Hallgasd meg imádságunkat, amikor elsőként a te hatalmat és erődöt akarjuk dicsőíteni. Olyan csodálatos, Urunk, életünk útján újra és újra megtapasztalni, hogy te megszólítasz minket igéddel és szentségekkel. Magunkra nézve fájó a felismerés, hogy mindezt nem érdemeljük meg, de te mégis közel léptél hozzánk, és Jézus Krisztus által nekünk is gyógyulást adtál a hálal hatalmából. Ahogy a naini ifjú felébredt, úgy kénárod nekünk is az ébredés lehetőségét.

Látjuk, Urunk, nagy szüksége van minderre életünknek, de egész egyházunknak is. Olyan sok a pártoskodás, olyan sok a gyűlölet egyházunkban. Olyan sok a szeretetlenség és a harag. Ne engedd, hogy az ördög hatalma diadalmaskodjon rajtunk, hanem küldd erődöt, hogy le tudjuk győzni a bennünk lévő rosszat a jóval.

Kérünk azonban arra is, Urunk, hogy ne csak népedre áraszd erődöt, hanem küldd hazánkra is. Nagy szüksége van magyar népünknek határainkon innen és túl arra, hogy erődből bátorságot és erőt nyerjen a hétköznapokhoz. Elcsüggedtek és fásultak vagyunk sokszor, Urunk, szabadíts ki minket ebből az állapotból.

Kérünk, Urunk, lépj közel a földön élő összes eslethez is! Azokhoz, akik nélküled már lépni sem tudnak. Te csodálatos módon visszaadtad a naini ifjú édesanyjának az életbe vetett bizalmat. Ma is olyan sok elcsüggedt, megtört szívű, magányos, hálal szélén álló ember van. Látogasd meg őket, és áraszd rájuk drága kegyelmedet, hogy felismerjék: az élet nélküled véges, de veled miénk az örök élet.

Mennyei Atyánk, te azt ígérted, népeddel vagy, rólad neveznek bennünket, kérünk, ne hagyj el minket, és hallgasd meg imádságunkat Jézus Krisztus, a mi Urunk által! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ezenkívül meg szeretném mutatni neked a teológiai tanulmányok helyes módszerét, amelyet magam gyakoroltam. Ha te is ehhez tartod magad, annyira tudós leszel, hogy te magad is írhatasz (ha úgy hozza a szükség) ugyanolyan jó könyveket, mint az egyházatyák és a zsinatok. Ahogyan én is merészen, ám elbizakodottság és túlzás nélkül dicsekedhetem (Istenben), hogy nem sokkal maradnék el az egyházatyák némelyike mögött, ha könyveink számítanának. Életmódommal már messze nem dicsekedhetem annyira. Ez az a módszer, amelyet Dávid, a szent király – és kétségkívül az összes pátriárkával és prófétával egyetértésben – tanít a 119. zsoltárban. Három szabályt találsz itt, amelyeket az egész zsoltár gazdagon eléd tár. Ezek a következők: oratio, meditatio, tentatio (imádság, elmélkedés, kísértés).”

▶ Luther Márton: Német előszó (Csepregi Zoltán fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 16. VASÁRNAP – JER 14,7–9

Isten-idegen egyház?

„Miért lennél olyan az országban, mint egy jövevény, aki vándorként csak éjjelre tér be?” – fordul Istenhez Jeremiás, Isten ószövetségi népének prófétája.

De hogy érezhetné magát Isten idegennek a saját népe között? Mi oka lenne rá? Hiszen nap mint nap neki mutatnak be gazdagabbnál gazdagabb áldozatokat a központi szentély, a jeruzsálemi templom oltárán! Igaz, az országszerte létező áldozóhalmokon a környező népek bálványisteneinek is naponta áldoznak. De mégiscsak Mózes törvényét tanítják az iskolák szerepét betöltő zsinagógákban, és Mózes törvénye alapján hoznak ítéletet a bírák. Igaz, a törvényt csak tanítják és tanulják, de nem tartják meg; a törvény alapján ítélkező bírák pedig szinte mind megvesztegethetők.

A Jeremiás korabeli Júda királyságában virágzott a vallási élet. Miért érzi mégis úgy a próféta, hogy Isten olyan a népe között, mint egy jövevény, egy idegen, aki csak éjjeli szálásra tér be? Miért hasonlítja Isten riadt emberhez, aki nem tud segíteni? Azért, mert a virágzó vallási élet nem Isten igényei szerint folyt, hanem emberi igényeket szolgált ki.

Emberi igény mutatkozott arra, hogy az országban élő idegenek a maguk isteneinek állíthassanak oltárt az áldozóhalmokon. És emberileg érthetően alakult ki az igény idővel arra is, hogy az idegen isteneket ne csak az idegenek tisztelhesék. Olyannyira, hogy maga a király is vitt áldozatot az Úr oltárára is, és az idegen istenek oltáira is. De emberi igények szerint alakult át a jeruzsálemi templom berendezése és áldo-

zati kultusza is. Az áldozatokat fizetőszköznek tekintették, amellyel – a bűnök elhagyásának szándéka nélkül – megvásárolhatják Isten elnézését és bűneik bocsánatát. Az ilyen, emberi igény szerint bemutatott áldozatok vásárcsarnokká silányították a templomot.

Az emberi igényeket előtérbe helyező vallási élet tehát nem más, mint a vallás és a bűn társbérlete. Az ilyen társbérletben Isten nincsen otthon. Olyan, mint egy jövevény, aki riadtan tekint körül: mi folyik itt az ő nevében, az ő tiszteletére és szolgálatára hivatkozva?

A huszadik század második felétől kezdve Isten újszövetségi népének gyülekezetében, az egyházban is egyre jobban érvényesül az emberközpontság szempontja. Nem annak felismerésére gondolok, amit már Luther is vallott, hogy Isten értünk, emberekért gyakorolja hatalmát, mert értünk akar Isten lenni, és Jézus Krisztusban egészen a mi Istenünk akar lenni. Hanem arra az egyre erősödő igényre gondolok, hogy az egyház – mind szervezetét, mind tanítását – mind istentiszteleti életét tekintve – emberi elvárások szerint alakuljon át.

Ennek a törekvésnek az „eredménye” – amennyiben ezt eredménynek lehet nevezni –, hogy egyházunk szervezete egyre inkább emlékeztet a demokratikus világi állam emberi igények és emberi elvárások szerint kialakított struktúrájára, amelynek működésében nem az igazság és a szeretet, hanem az igazsággal néha köszönő viszonyban sem levő, a szeretetet pedig nem ismerő jog az első számú rendezőelv. Az egyházi

tisztviselők megválasztásakor pedig emberi szempontok, csoport- és lobbierdekek érvényesülnek Isten akaratának keresése és felismerése helyett.

A tanításban és az igehirdetésben bűnről egyre inkább csak a közérkölc normáival összhangban esik szó. Uralkodóvá vált az a felfogás is, hogy amit az állam törvényei megengednek, azt akkor sem tanácsos bűnek nevezni, ha Isten törvénye tiltja. Az istentisztelet rendjét is – Luthernek az üdvösség szempontjából közzombos (adiaforon) dolgokról tett kijelentéseit félremagyarázva – egyre inkább emberi elvárások alakítják. Mindenekfeletti szemponttá vált, hogy az istentiszteleten a résztvevők otthon érezzék magukat. Hogy Isten otthon érzi-e magát még a házának nevezett templomban? – furcsán néznek ma arra, aki ezt a kérdést föl meri tenni.

De éppen ezért félt, hogy Jeremiás két és fél évezreddel ezelőtt elhangzott szavai szinte egy az egyben alkalmazhatók egyházunkra is. Ha a próféta ma köztünk élne, könnyen lehet, hogy így tenné fel Istennek a kérdést: „Miért lennél olyan egyházadban, mint egy jövevény, aki vándorként csak éjjelre tér be?” „Istentiszteleteinken miért vagy köztünk úgy, mint egy riadt férfi, aki nem tud segíteni? Hiszen rólad neveznek bennünket: ne hagyj el minket!”

Aki mégis komolyan veszi ezeket a szokatlanul hangzó kérdéseket, az nem tudja mással folytatni, mint a próféta imádságával: „Ha bűneink ellenünk szólnak is, a te nevedre tekintettel bánj velünk, Uram! Mert számtalanszor elpártoltunk, vétkezünk ellened!”

A VASÁRNAP IGÉJE

Jeremiás imádságáról tudjuk, hogy azt Isten meghallgatta. Nevére tekintettel nem törölte el népét, hanem megtisztította bűneitől. Igaz, a nép számára a megtisztulás fájdalmas folyamat volt. A babiloni király seregeinek támadása, majd a hetven évig tartó fogság sok szenvedést hozó eseményei voltak Isten kezében a tisztítás eszközei.

A próféta azonban tudta, hogy Isten nem szívesen nyúl ehhez a fájdalom eszközhöz. Ezért a babiloni támadás előtti utolsó perccig hirdette, hogy van más útja is a bűntől való megtisztulásnak: a megtérés, a bűnös út elhagyása. Ha felhagynának az emberi szempontok és elvárások előtérbe helyezésével, és újra Isten igéjére figyelve, Isten akaratára szertelenek, Isten nem érezné többé idegennek magát közöttük, nem riadtan tekintene körül, hogy hová, kik közé került a róla nevezett országban, hanem ítélet nélkül is tudna segíteni rajtuk.

A babiloni fogság előtti Júda királyságában – mint tudjuk – süket fülekre talált a próféta szó. De vajon ma halló fülekre talal-e közöttünk, a mi egyházunkban, a mi gyülekezetinkben?

■ VÉGHELYI ANTAL

Imádkozunk! Urunk, könyörülj egyházunkon, és add, hogy amikor ma prófétád szavát halljuk, ne keményítsük meg szívünket, hanem az emberi elvárásoktól elfordulva mindenben a te elvárásaidat keressük és kövessük, hogy ítélet alá ne essünk. Ne hagyj el minket, hanem légy irgalmas hozzánk az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

Ujjongó énekekkel hirdetjük szent neved dicsőségét!

▶ **Rovatunk új sorozatában mostanáig lelkészek írták le gondolataikat az istentisztelet egy-egy kiválasztott, fontos mondatáról. Bár e cikk szerzője kilóg ebből a sorból, reméli, hogy egyházzene nézőként megfogalmazott – személyes élményekből fakadó, nem tudományos – sorai segíthetnek közelebb kerülni a liturgia igazi lényegéhez.**

A címben szereplő mondat az úrvacsorai liturgia része: a nagy hálaadó imádság, a *Praefatio* végén hangzik el, és a *Sanctus* tételt vezeti be.

Ez az a pont az istentiszteleten, amikor kilépünk a racionális szavak világából, és más dimenzióba kerülünk. Erre figyelmeztet a kezdőmondat felszólítása: *Emeljük fel szívünket!* Mostanra meghallgattuk a bibliai olvasmányokat, részünk volt a prédikációban, megvallottuk hitünket. Az igeliturgia után a szentség vétele való készülés következik. Mindkettő egyaránt fontos.

Ujjongó énekekkel. Az ujjongás lelkiállapota különleges és ritka ajándék. Talán ahhoz hasonlít leginkább, mint amikor feltáru előttünk valami, amiről nem tudjuk pontosan, mi az, de amire nagyon vágyunk, és a szívünk mélyén érezzük, hogy nélküle nem élhetünk. Ez a lelkiállapot

nem feltétlenül látványos, és semmiképpen sem harsány, hanem bensőséges és felemelő, átmossa és megtisztítja egész személyiségünket. Az éneklés hatása közel áll ehhez. Nem is lehet igazán ujjongani ének és zene nélkül, mert ez túl van a szavakon és a racionalitáson.

Hirdetjük. A hirdetésről először valószínűleg információk átadása jut az eszünkbe. Itt viszont sokkal többről van szó. Akkor teljesítjük küldetésünket, ha az életünkkel, minden megnyilvánulásunkkal Isten jóságáról, hatalmasságáról tanúskodunk.

Szent neved dicsőségét. A lehúzó erőktől megszabaduló személyiség képessé válhat arra, hogy befogadja és továbbadja azt az élményt, amelyet a szent Istennel való találkozás jelent: „Szent, szent, szent a Seregek Ura, Istene, dicsősége betölti a mennyet és a földet!” (Ézs 6,3) Csak akkor vagyunk képesek érzékelni azt, hogy Isten jelen van az életünk minden pillanatában, ha keresztülmentünk ezen a változáson. (Érdekes az oda-vissza hatás. Ha átértük az Isten-találkozást, magától értetődően képesek vagyunk továbbsugározni ezt a teljességet. Ha nem kapjuk meg ezt az adományt, akkor viszont nem érzékeljük Isten mindenütt való jelenlétét, hanem önkéntelenül más magyarázatot keresünk a világ jelenségeire.)

A *Praefatio* és a *Sanctus* olyanok az istentiszteletben, mint egy magas-

lat vagy hegycsúcs. Itt az Atya érint meg minket. Utána – az *Agnus Dei* követően – az úrvacsorában a Fiúval történő személyes találkozás adatik meg számunkra. Olyan ez, mint amikor a magasból lejövő megpihenünk, és otthonra találunk egy kis völgyben vagy tisztáson. A nagy fényesség után a bensőségesebb fény és a megihettebb percek következnek. Mindkettőre szükség van ahhoz, hogy eljussunk a megtisztulás érzéséig, az újrakezdés lehetőségéig.

Ha már muzsikás vagyok, hadd közelítsek a témához egy éneken és egy műzenei példán keresztül is. A *Gyülekezeti liturgikus könyv* 628. énekverses ciklusának *Sanctus* éneke barokk dallam (J. S. Bach korálgyűjteményéből), melynek építkezése (a hármashangzat, a skálament és a moduláció) nagyszerűen erősíti a szöveg magasztosságát.

Bach *h-moll miséjének* (BWV 232) *Sanctus* tétéle a fényes D-dúr hangnem alkalmazásával, a trombita és az üstdob használatával, az egyedül itt hatszólomúvá váló kórus tömör hangzásával emeli fel szívünket az isteni régióba.

Az istentisztelet dramaturgiája évszázadok alatt kristályosodott ki. Reménység szerint egyre több evangélikus közösségben válik természetessé, hogy az istentisztelet csak az egész gyülekezet jelenlétével zajló – nem függelék! – úrvacsorával

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

együtt teljes. Ekkor kapja meg jelentőségét a liturgia minden egyes mondata a maga helyén.

E cikk írása lehetőséget ad a személyes hitvallásra. Családi adottságaim folytán beleszülettem az evangélikusságba, de hosszú ideig öntudatlanul éltem ebben a közegben. Esmélésem után – zenész lévén – a klasszikus koráldallamok és a rájuk épülő lutheránus egyházzenei művek töltötték be az életemet. Ezeket keresztül jutottam el aztán a lényegig, az istentisztelet titkáig.

Hálás vagyok, hogy ahhoz a közösséghez tartozhatom, ahol Luther teológiai felfogása alapján azonos az ige és a szentség súlya és jelentősége. Sóvárgok az után, hogy kántori szolgálatomban létrejöhöz olyan istentisztelet, ahol – minden szolgálattevő teljes odaadása nyomán – a gyülekezeti tagok átélhetik a teljesség élményét.

Ahol valóban megvalósul: *Ujjongó énekekkel hirdetjük szent neved dicsőségét!*

■ ECSI ZSUZSA,
a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet kántora

Az *Evangelikus Élet* 2005–2011. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

Évnyitó a hittudományi egyetemen

▶ Folytatás az 1. oldalról

Nemcsak elhívtak, de kihívtak is vagyunk, mert Isten hív bennünket a világból, hogy aztán a világba küldjön vissza. A püspök (*képünkön*) a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára tervezett programot említtette, amelynek *Szenvedélyesen az egyházért és a világgért* a címe. Kiemelte, mennyire fontos, hogy egy teológus hivatásának tudatában, tetterővel, szenvedélyesen munkálkodjon.

Az elhívás egyben behívás is: bár nem katonai értelemben, de a keresztények is küzdelemre kaptak behívót, csak nem valami ellen, hanem valakiért, mégpedig Jézusért. Emellett Isten fel is hív bennünket, akárcsak egy nagy hegyre, felhív magához, hogy onnan perspektívát mutasson nekünk, és felkészítsen bennünket a jövőre. De ugyanígy mi is lehívhatjuk Isten magunkhoz, hogy betöltsön bennünket ajándékaival. A Déli Egyházkerület lelkési vezetője zárószavaiban megjegyezte: „Ezek Isten hűség és megbánhatatlan hívásának a színei.”

Az igehirdetés után *Szabóné Mátrai Marianna*, az egyetem gyakorlati intézetének vezetője néhány útra való szóval bocsátotta el a hatodéveseket. Idézett egy felmérést, amelyből kiderült, hogy bár az emberek szemében csökkent az egyház jelentősége, ám a lelkészek személyiségének szerepe nőtt. Ezért fontos, hogy a hatodévesre készülőket ne csak a gyakorlati fogásokat tanulják meg, hanem igazi lelkész személyiséggé váljanak – hangsúlyozta.

Miután Gáncs Péter püspök áldással zárta le az évnyitót, a résztvevők között az évnyitót isztentiszelettel kezdte, *dr. Szabó Lajos* rektor nyitotta meg az ünnepi ülést. Külön köszöntötte a megjelent püspököket, felügyelőket és a testvérintézmények képviselőit, *dr. Kuminetz Gézát*, a Központi Papnevelő Intézet vezetőjét és *dr. Pecsuk Ottót*, a Károli Gáspár Református Egyetem adjunktusát.

„Az elsőévesek fantasztikusan hangosak, bátrak és lendületesek” – jegyezte meg a rektor a huszonnégy alapszakos diákról, méltán jellemezve őket ekképpen, hiszen közülük sokan zenész-, illetve „szélrózsás” múlttal érkeztek az egyetemre.

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Hogyan beszéljünk ma Istenről? – ezt állította a rektor beszédének középpontjába. Ez a napjainkban igen égető kérdés azért fogalmazódott meg, mert úgy tűnik, hogy a prédikációt és az Istenről való beszédet csak az egyházon belüliek értik meg, a kívülrőlők nem. A spiritualitásra éhező emberek inkább más vallásokhoz fordulnak, ahol jobban megszólítják őket. Ebbe azonban nem szabadna belenyugodnunk, hiszen a mi templomainkban is bőven lenne hely új tagok számára.

A rektor kiemelte, hogy a helyes beszédkultúrát már a teológiai tanulmányok során el kell sajátítani, hiszen ez a legalkalmasabb idő arra, hogy egymás istenhitéről, megteréséről mélyebben beszéljünk. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha őszintén kíváncsiak vagyunk a másik emberre.

„Az Istenről szóló beszéd tanulásának nagy szabálya az, hogy a hallgatás és meghallás után lehet hiteles a mi megszólalásunk. A szelíd beszéd respektálja a másikat, és elsősorban őrá is irányul. Ha úgy tetszik, azt is mond-

hatjuk: érette szól. Nem önmagunkért beszélünk!” – fogalmazta meg Szabó Lajos beszédének központi mondanóját. Az elsőéveseket pedig arra kérte, hogy őrizzék meg azt az emléket, amikor már sikerült jól beszélniük Istenről, mert végső soron tanulmányaik célja nem más, mint hogy nagyon jó prédikátor váljon belőlük.

Az ünnepi ülés az elsőévesek fogadalmától folytatódott, majd a hatodévesek mentorai vehették át megbízólevelüket. Idén nyolc végzős diák kezdte meg gyakorlati évét a gyülekezetekben: *Dobó Dániel* Vanyarcon, *Fitos László* Kiskörösön, *Fitos Mónika* Soltvadkertben, *Halász Alexandra* Cinkotán, *Kovácsné Sterczner Rita* Pestújhelyen, *László Lajos* Maglódon, *Pongráczné Györi Boglárka* Tabon és *Seben Glória* Csömörön.

Az évnyitón vehette át egyetemi diplomáját *Varga Tamás*, aki ez év májusában már sikeres záróvizsgát tett, de az oklevélhez szükséges nyelvvizsgát a nyár folyamán szerezte meg. A köztársasági ösztöndíjat idén Seben Glóriának ítelték oda. A Csonka Albert ösztöndíjpályázaton három hallgató indult, közülük ketten, *Kárnyáczki Eszter* és *Móricz Nikolett* megosztva lettek az első helyezettek. Ők havi tízezer forintos ösztöndíjban részesülnek.

Az egyetem személyzetének újonnan belépett tagja *Lengyel Gábor* szakács, illetve *Vas Edit* gazdasági referens, továbbá beosztott lelkész is megkezdte munkáját e tanévtől az EHE-n *Kovács Viktor* személyében.

Zárógondolatként Gáncs Péter püspök egy idézetet citált: „A fiataloknak a legtöbb, amit adhatunk: a gyökér és a szárny.” Ennek megvalósításához kívánt bölcsességet minden oktatónak és diáknak egyaránt.

Bár az évnyitót véget ért, az egyetem szombaton és vasárnap csendeshétvégével segítette a fiatalok lelki felkészülését az új évre.

■ KOVÁCS BARBARA

„Eleje, eleje, eleje, közepe”

Lelkésziktatás Budafokon

▶ *Jordán Tamás Eleje, közepe, vége* című versét idézve indította igehirdetését *Hokker Zsolt* beiktatott lelkész szeptember 16-án a budafoki templomban, s ezzel is arra utalt, hogy valami elkezdődött, a közös szolgálatnak az elején vannak. Most is – mint mindig – azt tartja fontosnak, hogy először az Isten országát keresse, hogy biztonságban legyen, mint *kisfia, Dani*, aki a költőzködés zűrzavarában azért maradhatott nyugodt, mert ott voltak, jelen voltak a szülei.

Népes gyülekezet körében, de családi-hangulatú istentiszteleten történt tehát *Hokker Zsolt* lelkész beiktatása. Az óbudai másodlelkészt két hónappal ezelőtt választotta meg a Budafoki Evangélikus Egyházközösség közgyűlése a *Solymár Gábor* nyugdíjba menetelével megüresedett lelkészi állásba.

Az iktatási istentiszteleten – iktató esperesként – e sorok írója Jézus szavával bátorította az újonnan induló lelkészt: „Evezd a mélyre!” (Lk 5,4) Evezd a mélyre az ige ismeretében, mert a lelkésznek nem lehet más a portékája, csak az élő evangélium! Evezd a mélyre a szeretetben, mert a gyülekezet és a környezete vágyik arra, hogy Isten szeretetét valaki hatékonyan sugározza közöttük.

De Jézus szava bátorította a gyülekezetet is: „Vessétek ki hálóitokat...” Ahogy a mélyre evezés a lelkész feladata, a háló kivetése már közös, gyülekezeti feladat, amelyre az új presbitérium és tisztségviselők, de a gyülekezet sok-sok tagja is kész.

A lelkésziktatás liturgiájában a Budai Egyházmezgye megválasztott espereshelyettese, *Endreffy Géza* is részt vett. Az indulás perceiben a lelkészek áldó gyűrűjében hangzott el a megerősítésért könyörgő ősi ének: „Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk!”

A mintaértékűen rövid ünnepi közgyűlés rögzítette a beiktatás tényét: „*Hokker Zsoltot*, a Budafoki Evangélikus Egyházközösség megválasztott lelkészét *Bence Imre* esperes 2012. szeptember 16-án beiktatta a hivatalába.” A köszöntések sorát *Antal Gergely* felügyelő saját gyülekezetük köszöntésével nyitotta meg. A távollétében is idegondoló püspök köszöntésének tolmácsolása után *Némethné Uzoni Hanna* egyházmezei felügyelő, *dr. Blázy Árpád*, a Lelkészi Munkaközösség elnöke, valamint *Solymár Gábor* nyugdíjas lelkész és *Szabolcs Attila*, a XXII. kerület polgármestere köszöntötte a beiktatott lelkészt. De az ünnepi közgyűlés utáni ölelések, könnyek és mosolyok, körbeálló fiatalok és kezét szorító idősök is mind, mind azt jelezte, hogy áldást

kérnek *Hokker Zsolt* indulására, akár a búcsúztató Óbudáról, akár a fogadó Budafokról vagy az egyházmezgye más gyülekezetéből érkeztek.

Eleje, eleje, közepe, vége. Ahogy megy előre az idő, úgy haladunk az elejétől a közepe, a közepe felől a vége felé. De egyet sosem teveszthetünk szem előtt: „*Keressétek először az ő (Isten) országát!*” (Mt 6,33) Bárcsak ezt tenné mindig az új lelkészével továbbinduló budafoki gyülekezet minden tagja!

■ BENCE IMRE

KISS TAMÁS FELVÉTELE

– *Negyedik éve gyakorlat, hogy az egyházkerület lelkészei munkaévközdő konferenciára gyűlnek össze augusztus végén. Hogyan telt a 2012-es találkozó?*

– Míg három éve Aszódon csupán egy napos volt ez az együttlét, idén három napig lehettek együtt az egyházkerület lelkészei Mályiban – szám szerint nyolcvan. A helyszín egyaránt alkalmas volt előadások és koncert hallgatására, a csoportos munkára és a rekreációra is – amint az *EvÉlet* két héttel ezelőtti számában megjelent tudósításban is olvashattuk.

A *Máté 118* című prédikációkötet feldolgozása három blokkban, műhelymunka keretében történt, egy gyakorló lelkész, egy tudós és egy művész megközelítésében. Örültem a sok jó hozzászólásnak. Talán sokakban most tudatosult, milyen hasznos egy ilyen kötet, amelyen keresztül is megismerhetjük egymást.

Különösen is fontosnak érzem, hogy az esti áhítatok kapcsán olyan mélységben nyíltak meg egymásnak a lelképásztorok, ahogyan máskor nem. Azóta is van jó néhány élményem és találkozásom, amelyek alapján úgy látom: mint alapra lehet építeni a Mályiban átéltekre. Éppen azért, hogy a lelki tartalom legyen a hangsúlyos, az úgynevezett információs blokkot a lehető legszűkebbre vettük. Örülök, hogy mind a leköszönő, mind pedig az újonnan megválasztott kerületi felügyelő – *Benczúr László* és *dr. Fábi György* – végig részt vett a találkón.

A záró istentisztelet igazán sokat jelentett számomra: egyrészt az

Gondok között bőséges örömök

Aki válaszol: *Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke*

együtt átélt úrvacsora, másrészt a régről feltörő emlékek miatt. Tíz évig Gyenesdiáson, tíz évig pedig Balatonszárszón szerveztem egyhetes nyári ifjúsági konferenciákat. Az előkészületek mozzanatait, a konferencia-központ kertjében berendezett templom hangulata többünket azokba az időkbé repített vissza.

Az egyházkerületben – gyülekezetekben és intézményekben – szolgáló lelkészek találkozására nagyon nagy szükség van, így püspöktársaimmal megbeszéltük, hogy háromévente lesznek – a tavalyi bonyhádihoz hasonló – országos lelkész találkozók.

– *Mályiban három anyagot is kézbe kaptak a lelkészek: a gyülekezeti munkaprogramot* Együttműködés címmel, az Evangélikus Nevelés című pedagógiai szakfolyóirat friss számát, melynek az *iskolalelkészesség témája, illetve a Kerületi krónika 2011-et*.

– Szinte egyszerre jött ki a nyomdából ez a három – más-más műfajú – igen hasznos kiadvány. Az egyházkerület eseményeit képekben és rövid tudósításban közlő *Kerületi krónika* – amelyet titkárom szerkeszt nagy gonddal – immáron a harmadik évben jelenik meg a püspöki hivatal gondozásában. Ennek ellenére sajnos megesis – és ezúton bocsánatot is kérünk ezért –, hogy figyelmetlenségéből kimaradnak események. Mindenesetre érdemes odafigyelni,

hogy ne csak országos, egyházkerületi és egyházmezei, hanem gyülekezeti események is bekerüljenek év közben az evangélikus – írott és elektronikus – sajtó híradásaiba, hogy minél inkább láthassuk egyháznak színes voltát.

– *Idén minden presbiterhez eljut ez a kiadvány.*

– Igen, most, a ciklus elején fontosnak tartom, hogy a gyülekezetek presbiterei ily módon is meg legyenek szólítva, és érezzék, hogy a helyi közösségekben túl egyben tagjai egy nagyobb közösségnek is, ahol számos örömteli esemény történik. A digitális szolgálati naplóban bekért gyülekezeti tisztségviselői listák segítségével később is meg szeretnénk szólítani a presbitereket és felügyelőket találkozókat, konferenciákat vagy akár közgyűléseket kapcsán. A kiadvány végén szintén ezért – az informálás és a közös gondolkodás elősegítése céljából – közöljük az egyházkerületi elnökség utóbbi két közgyűlési beszámolóját.

– *Egyházunkban vége felé közeledik a tisztújítás. A törvény szerint lassan három hónapja lezárult egyházmezei választások a Borsod-Hevesi Egyházmezejében még mindig nem történtek meg... „Mi lesz veled, Borsod?” – kérdezhetjük Püspök úrnak az Evangélikus Életben épp két esztendővel ezelőtt megjelent cikkét idézve...*

ÉGTÁJOLÓ

említhető, hogy volt olyan év, amikor – a népmozgalmi adatok szerint – csupán tizenhárom konfirmáltak az egész egyházmezejében. A mostani helyzet és a korábbi gondok indokolták teszik, hogy a szeptember 21-i alakuló közgyűlésen komolyan foglalkozzunk az egyházmezeje „hogyan tovább”-jának kérdésével.

A sok gond között, hála Istennek, örömeinkről is bőségesen beszámolhatunk. Aki végiglapozza az *EvÉlet* mostani számát, maga is láthatja ezt a püspök által végzett szolgálatok hosszú sorából. Pedig a lap értelemszerűen inkább csak az ünnepi alkalomról tudósít, kevésbé ír hétköznapi találkozásokról...

■ Lejegyezte:

HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Tettekben élő reménység

▶ Idén augusztus 29. és szeptember 2. között rendezték meg az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat (ECEN) 9. közgyűlését Hollandiában, Elspeetben. Európa több mint huszonkét országából kilencvennyolc résztvevő gyűlt össze a protestáns, ortodox és katolikus egyházak képviselőiben, hogy az *Ökoigazságosság, növekedés, remény* témakör kérdéseit a keresztény egyházak szempontjából vitassa meg.

A konferencia témaválasztásának aktualitását többek között a fenntarthatóság és a klímaváltozás kérdéseit felvető Rio+20 csúcstalálkozó adta, melyet idén júniusban tartottak Braziliában. A jövőre nézve pedig az Egyházak Világtanácsának 2013-as találkozója jelentette a közgyűlés háttérét, melynek témakialakításában a szervezők szorosan kapcsolódtak az ECEN-közgyűlés kérdéseire is: „Élet Istene, vezess minket igazságra és békére!”

A közgyűlés programjában neves közgazdászok, ökológusok és teológusok előadásai hangzottak el; mindannyian kiemelték a szemléletváltás, a cselekvés és az egyházak társadalmi szerepvállalásának fontosságát. Amint a Rio+20 találkozó eredményei is mutatják, a fenntarthatóság, a klímaváltozás és ezeknek a mindennapi életben, a hétköznapi emberek között is megjelenő következményei kevésbé foglalkoztatják a politikát.

Példaként említhetjük, hogy még a közgyűlésnek otthont adó Hollandiában, egy alapvetően „zöld gondolkodású” országban is megtörténhet, hogy a jelenleg is zajló választások kampányheteiben évek óta először nem került napirendre környezetvédelem. Egyetlen politikai oldal sem meri felvállalni ezt a témát, amely még komolyabb elköteleződést, életmódváltást és gyakran anyagi áldozatot igényel az emberektől, mint például az egészségügy vagy az oktatásszervezés kérdései.

A *miérteket* felvető hangok alig hallhatók mai világunkban. *Miért* kell egyre több és több pénzt keresnünk? *Miért* hisszük azt, hogy a több pénz és a jobb életszínvonal boldogabbá tesz minket, és értelmet ad életünknek? *Miért* fogyaszt a világ lakosságának leggazdagabb egyötöde tizenhatszor többet, mint a legszegényebb egyötöde? *Miért* nem vesszük észre, hogy a növekedésünk milyen károkat okoz közelebb vagy távolabb élő felebarátaink számára? *Miért* tartozunk azon országok közé, ahol az egyéni és a közösségi cselekvés alól „jobbna jobb” érvekkel menthetjük ki magunkat?

Hatalmas feszültséget hordoznak magukban azok a kultúrák, amelyek folyamatos – sokszor végtelen – gazdasági növekedést képzelnek el egy olyan Földön, melynek energiaforrásai végesek. Az utóbbi években láttuk, hogy a világ nagy része gazdaságilag bizonytalan és labilis, a gazdagok és a szegények még távolabb kerülnek egymástól, és fizikai környezetünk nagy részét pusztulás fenyegeti. Mégis úgy éljük tovább az életünket, hogy erről igyekszünk minél később és minél kevésbé tudomást venni. Ez pedig ijesztő tünet lehet számunkra –

ahogy *Awraham Soetendorp* rabbi fogalmazott. Ugyanis – az ő szavaival élve – „ha a test egy tagja szenved, vele szenved az egész test. De mi történik akkor, ha már nem érezzük a test valamely tagjának a fájdalmát? Ez azt jelenti, hogy a test már nem él!”

Ezeknek a kihívásoknak a fényében a keresztény egyházaknak hittel és reménnyel kell megválaszolniuk a felmerülő kérdéseket. A közgyűlés résztvevői egyetértettek abban, hogy a reménynek és a cselekvésnek együtt kell megjelenie egyházainkban: a reményből cselekvésnek kell fakadnia, a cselekvés pedig további reményeket ébreszthet az embereken. Ezzel szemben a gögös elutasítás és a passzív kétségbeesés éppúgy ellentmond Isten akaratának, mint a felebarát szeretetének.

A közgyűlés egyik legfontosabb eredménye – az ECEN mint hálózat erősítése, a kapcsolatépítés, valamint egymás munkájának megismerése és támogatása mellett – egy közös állásfoglalás megszövegezése volt (*lásd a szomszédos hasábkon – a szerk.*). Ebben az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat tagjai arra hívják fel az egyházakat és a keresztény embereket, hogy kötelezzék el magukat a „zöld gazdaság” vagy a „gondoskodás gazdasága” mellett.

A közgyűlés arra kéri az egyházakat, vállaljanak vezető szerepet ebben a kérdésben, és – tanításukhoz illően – mutassanak példát az ökoigazságosság megvalósítására, a növekedés helyes értékelésére és a remény megélésére.

Jelenlegi fogyasztási szokásaink, életvitelünk, gondolkodásunk megváltozásának szükségessége rendkívül sürgető. Ebben a változásban döntő szerepet játszhatnak az egyházak, gyülekezeti közösségek és az egyes keresztény emberek is. Folyamatosan megújult erővel kell példát mutatnunk arra, hogyan lehetünk a föld sója egy fenntarthatóbb és egészségesebb társadalom megvalósításában.

Az állásfoglalást szeptember 1-jén, az Egyházak Világtanácsa és az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat által is meghirdetett teremtés ünnepének kezdőnapján fogadta el a közgyűlés. Így – reményük szerint – a helyi közösségekben is megtartott (házánkban szeptember utolsó vasárnapján kezdődő) teremtés ünnepén az egyházak és közösségeik beszélni fognak a felmerülő problémákról és feladatokról, illetve megkeresik a reményeikből fakadó cselekvések megvalósításának módját.

■ DR. KODÁCSY-SIMON ESZTER, a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében az ECEN-elnökség tagja

KÖZÖS NYILATKOZAT

Ökoigazságosság, növekedés, remény

Minden válság kinyit egy olyan ablakot, amely lehetőséget ad a változásra

▶ Huszonkét országból – protestáns, ortodox és római katolikus egyházak képviselőiként – kilencvennyolcan érkezünk a hollandiai Mennorode Konferencia-központba, Elspeetbe, hogy augusztus 29. és szeptember 2. között megtartsuk az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat 9. közgyűlését. A közgyűlés témája az *Ökoigazságosság, növekedés, remény* volt. Egyszermind együtt ünnepeltük meg a 2012. évi teremtésünnep kezdetét.

Többféle válság időszakában élünk: a pénzügyi világválság problémákat okoz a valós gazdasági növekedésben. A hagyományos növekedés (amelyet a GDP-vel mérnek) már nem tekinthető valódi megoldásnak, és komoly nehézséget jelent, hogy ne lépjük túl a Föld határait. Az energiaforrásokhoz egyenlőtlenül jutunk hozzá, és ez növekvő igazságtalanságot gerjeszt nemzetközi, valamint nemzeti és regionális szinten egyaránt. Ilyen válságos időszakban az egyházaknak meg kell találniuk a reménység jeleit:

- *Krisztus feltámadt.* A húsvét reggelén tanúskodó asszonyokkal és a hozzájuk csatlakozó tanítványokkal együtt az ő jelenléte által tapasztaljuk meg, hogy Krisztusban az élet legyőzi a halált.

- *Bizalmunkat Krisztusba vetjük,* aki bővelkedő életet ígért nekünk (Jn 10,10). Az ő élete gyógyító és átforgató erő nemcsak számunkra, hanem az egész teremtés számára is.

- *Krisztusban Isten megbékélt* (Kol 1,20). Mialatt az erőszak áldozataként a kereszten szenvedett, Jézus Krisz-

tus megszenvedte jelen válságunkat is, amelyben minden teremtmény osztozik. Reménységünk és reménységünk az ő feltámadása.

- *Krisztus a föld sójává tett minket* (Mt 5,13). Krisztus élete áthatja közösségi és egyéni életünket is, egyházainkat bizonyosságtelre bátorítva, hogy járuljunk hozzá a határozott és következetes politikai lépésekhez.

Kétségtelen, hogy változtatni kell termelésünk és fogyasztásunk szokásain, mennyiségén, elosztási módján, valamint az életmódunkon. Fenntartható és méltányos társadalommá kell válnunk. Ezen változás iránt már sok egyén és egyház elkötelezett. Ugyanakkor szorongatóan érezzük, hogy az elköteleződés nem elég. Többet kell tennünk, és a változás nem jön elég gyorsan ahhoz, hogy közösségeinket olyan útra terelje, amely a jövőben fenntartható.

Az egyházaknak – más közösségekkel együtt – a szerkezeti átalakulás mellett kell letenniük a garast. Az új és fenntartható életmódban szerzett tapasztalatainkat felhasználhatjuk arra, hogy segítsük társadalmunk változását, felgyorsítsuk az „elég gazdasága” és a „gondoskodás gazdasága” felé mutató átalakulást. Az egyházak bizonyosságtelvéi és képviselői lehetnek a helyi szinten történő változásoknak, mert példát mutathatnak a fenntartható gazdaság értékeire, úgymint az igazságosságra, egyszerűsége, alázatosságra, életritmusra, közösségépítésre, hitre, reményre és szeretetre.

Javasoljuk, hogy az egyházak és a keresztény emberek az alábbi módon cselekedjenek:

- Vegyenek részt az Átalakuló Városok Mozgalmának munkájában,

alkalmazzák az átalakuló mintákat saját életmódjukra, segítsék elő a jó kezdeményezések elterjedését a helyi közösségekben.

- Programjukban kiemelten szerepeljen a klímaváltozással kapcsolatos munka folytatása.

- Támogassák a biodiverzitás megőrzését: tanuljanak a biodiverzitásról, tanítsanak erre másokat is, és vegyenek részt a veszélyeztetett fajok és élőhelyek megőrzésében.

- Az ökomenedzsment területén osszák meg ötleteiket, és maguk is vegyenek át és alkalmazzanak jó példákat és kezdeményezéseket.

- Fedezzék fel a keresztény teológia gazdagságát, amely Isten teremtésének egészét magában foglalja és tiszteli.

Ahol cselekedet van, ott növekszik a remény. Ahol remény van, ott cselekedet követi azt. Keresztényként reménységünk van a feltámadásban, ám érezzük a világ összetört állapotát is. Hisszük, hogy a gőg – csakúgy, mint a reménytelenség és a kétségbeesés – ellenkezik Isten akaratával.

Új exodusra van szükségünk, hogy kivonuljunk a gazdasági növekedés és a szűk értelemben vett, emberközpontú teológiai megközelítés fogásából. A Szentlélek vezetése alatt hadd léphessünk úgy a jövőbe, mint a teremtett világ egészének szent közössége. Mindazonáltal elkötelezzük magunkat arra, hogy sokkal gondosabban és figyelmesebben éljük életünket. Ahogyan elődeink tanítottak minket: a cselekedetek annak a reménységnek e világi jelei, amely a feltámadott Krisztusban van, akinek a nevében reménykednek majd a népek (Mt 12,21).

2012. szeptember 1.

■ Fordította: dr. Kodácsy Tamás

A teremtés hete - 2012. szeptember 30 - október 7.

Ökumenikus nyitótisztisztelet szeptember 30-án, vasárnap 10 óraor Budapest, a Lászlóvárosi Ökumenikus Központban.

www.teremtesunnepe.hu

A teremtés ünnepe

„Úgy szerette Isten a világot...” (Jn 3,16)

Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport

A magyarországi katolikus, református, metodista és evangélikus egyház a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsával közösen az idei teremtésünnepet a szeptember 30. és október 7. közötti időszakra hirdeti meg. Az idei év témája Jézus és a teremtett világ, mottója az evangélium üzenete: „Úgy szerette Isten a világot...” (Jn 3,16) A témaválasztás célja, hogy keresztényként elgondolkodjunk arról, milyen kapcsolata lehetett Jézusnak a természeti elemekkel, a növényekkel, állatokkal, s milyen példát mutat nekünk ezeken keresztül a saját – természetel, emberekkel és Istennel fennálló – kapcsolatainkra nézve.

A teremtésvédelemmel foglalkozó ökumenikus munkacsoport idén is elkészítette az ünnephez ajánlott segédanyagot, amely a teremtés hetének minden napjára kínál meditációkat, imádságokat, bibliai olvasmányokat, egyházi nyilatkozatok részleteit, művészeti illusztrációkat, valamint cselekvési lehetőségeket közösségi és egyéni szinten egyaránt. A teremtés ünnepének istentiszteleti megéléséhez liturgiai segítséggel is szolgál a füzet, amelyet minden gyülekezetbe és intézménybe megküldtünk postán, s egyúttal letölthető a www.teremtesunnepe.hu oldalról. Kívánunk Istentől áldott teremtésünnepet mindenkinek!

A pünkösdierek helye a társadalomban

Magyar világkongresszus Békésen

► **Dr. Fischl Vilmos** evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtitkára is felszólalt a Magyar Evangéliumi-Pünkösdi Világszövetség második konferenciáján, melyet szeptember 14–15-én rendeztek meg Békésen. A találkozóra még az Amerikai Egyesült Államokból és Ausztráliából is érkeztek vendégek a Békés megyei kisvárosba, összesen négyszáznál is többen.

A Magyar Evangéliumi-Pünkösdi Világszövetség 2009-ben Budapesten azzal a céllal alakult meg, hogy hitbeli és lelki közösségeként tömörítse a szerte a világban élő magyar nyelvű pünkösdi keresztyéneket, segítse nyelvük és hitük megtartását, illetve az evangélium terjedését a magyarság körében – ismertette a konferencia sajtótájékoztatóján **Pataky Albert**, a Magyar Pünkösdi Egyház, egyben a Magyar Evangéliumi-Pünkösdi Világszövetség elnöke.

A szervezet nyitókonferenciáját két évvel ezelőtt Aradon tartották a megújulás jegyében. Első magyarországi találkozójuk témája a pünkösdierek társadalmi szerepvállalása volt. Előadásokon és kisebb körökben folytatott beszélgetéseken próbálták körüljárni, hogyan tölthetik be feladatukat, elhívásukat a magyarság körében és a világ keresztényeinek tengerében. Ehhez egy *Mózes második könyvében* olvasható ígért választottak kiindulópontnak: „*Ki vagytok én?*” (2Móz 3,11)

A konferencián beszámoltak munkájukról a határon túli pünkösdi közösségek képviselői is. **Csontos**

József, a Romániai Magyar Pünkösdi Hitközség elnöke elmondta, hogy mintegy negyven gyülekezetben közel kétezer magyar nyelvű hívő között folytatják szolgálatukat. **Bíró Pál** a Teljes Evangéliumi Magyar Gyülekezetek Nemzetközi Szövetségének elnökeként az észak-amerikai-

SZEGFŰ KATALIN FELVÉTELE

ak körében végez szolgálatot: egymástól óriási távolságokra pásztoralja a mintegy tucatnyi egyesült államokbeli és kanadai gyülekezetben a híveket.

Szóba került továbbá a vajdasági és a felvidéki területeken végzett mun-

ka, valamint kiderült, hogy az alig százéves pünkösdi mozgalom külmisziót is folytat: néhány misszionáriusuk Afrikában dolgozik. Elsősorban Kongót tekintik célterületnek, ahol segélyezési és orvosi munkát végeznek, iskolákat tartanak fenn.

A pünkösdi egyház Magyarországon az elmúlt néhány évben lett intézményfenntartó; társadalmilag jelentős karitatív szolgálatot is folytat, mások mellett a helyszeregyességben élők és a romák közötti munkájával – mindezt **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere emelte ki a világkongresszust köszöntő levelében. A levelet azon a nagyszabású istentiszteleten olvasták fel, amelyen **Fischl Vilmos**, a MEÖT főtitkára is szót kért. Az evangélikus lelkész a tanácskozás igei alapjához kapcsolódóan (Ki vagyok én? Kik vagyunk mi?) arról fejtette ki gondolatait, hogy amint a MEÖT szimbóluma, a háborgó vízen haladó vitorlás üzeni, a magukat Istenhez tartozónak vallók, a keresztyének azok – egyháztagságtól függetlenül –, akik egyazon vitorlásra, ugyanazon a viharos tengeren haladnak.

■ Sz. K.

Másfél száz éves az alsósági templom

► **Temploma felszentelésének százötvenedik jubileumát és a hetvenöt éves orgona megújulását ünnepelte szeptember 15-én, szombaton délelőtt a celldömölk-alsósági evangélikus gyülekezet. Az alkalmon **Szemerei János**, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában **Kerekes Csaba** helyi lelkész és **Rostáné Piri Magda** Vas megyei esperes működött közre. A felújított hangszeret **dr. Finta Gergely** orgonaművész szólaltatta meg.**

Isten szeretetért adunk hálát, amelynek eszközei az orgona és a templom – mondta **Zsolt 103,11–12** alapján tartott prédikációjában **Szemerei János** püspök. „Minden mérhető eltörpül mellett, ahogyan Isten szeret minket. Arra a lépésre szánta magát, hogy meglátogtja teremtményeit. Történelmünkbe lépett Jézus Krisztusban, aki emberi kereteink, léptékeink közé hozta Isten mérhetetlen szeretetét” – fogalmazott az egyházkerület lelkészi vezetője.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen leleplezték az évfordulót megörökítő emléktáblát, majd **Kerekes Csaba** lelkész ismertette a templom történetét, illetve az orgonafelújítás folyamatát. Köszöntőt mondott – többek között – **Mórotz Zsolt**, a Vasi Egyházmege felügyelője, **Fehér László** polgármester, valamint **Vető István**, a gyülekezet korábbi parókusa.

■ AM

Látogatóként járnak vissza a menekülttáborba

Továbbadni a kapott szeretetet

► „Amikor mi ott voltunk a menekülttáborban, ha lett volna valaki, aki bejön, és mond néhány bátorító szót, az evangéliumot, akkor abban az összetört állapotunkban nagyon befogadóak lettünk volna. Hiszem, hogy megragadott volna minket. Mindig erre gondolok, amikor odamegyünk a mostani menekülteknek beszélni Istenről, a megváltásról” – mondta el **Sötét László**, aki hét évvel ezelőtt a vajdasági Szabadkáról a magyarverések elől menekült családjával Magyarországra, és most evangélistaként végez szolgálatot.

Abban az időben a **Sötét** család sorsa bejárta a magyarországi sajtót. Emlékeztetőül: kisebbik fiukat többször megverték, és számos esetben érte őket olyan fenyegetés, szidalmazás, végül tettleges bántalmazás, hogy nem láttak más lehetőséget, mint mindenüket hátrahagyva átlépni a határt és átjönni az anyaországba a bizonytalanabb, de feltehetően békésebb életbe.

Különös méltányosságból soraikon kívül kaptak menekültstátust, de ezzel együtt is több mint fél évet töltöttek el a békéscsabai befogadóállomáson, várva sorsuk alakulását. Ügyükben **Sólyom László** akkori köztársasági elnök is közbenjárt.

A menekülttáborból csakhamar a Békés megyei Békésen találták magukat, mert a helyi önkormányzat egy kis házat adott nekik használatba. Később onnan el kellett költözniük, de jelenleg is ugyanebben a kisvárosban, egy önkormányzati tömlakásban

élnék. Az eltelt évek alatt körülményeik radikálisan megváltoztak, számos új ismeretséget kötöttek; velük együtt menekült két gyermekük is

felőtt és megházasodott már, de a változás sokkal jobban lemérhető a szellemiségükben.

Sötét László, a felesége, **Szlavica**, a lányuk, **Klementina** és a fiuk, **Denisz** fokozatosan kapcsolódott be az egyik helyi gyülekezet életébe, és alakította át addigi gondolkodását az élet értel-

méről, a világról és az abban elfoglalt helyükről. Isten titka, miként törte át ezekben a sokat átélt és szenvedett emberekben a keményszívűséget, a dacot, a félelmet és a tartózkodást, de tény, hogy ez megtörtént. Sorsuk minden értelemben rendeződött.

Mostanság apa és fia is egy missziónál végez szolgálatot, hirdeti Isten igéjét. Különösen nagy elhívást érznek azok iránt, akik hozzájuk hasonlóan nehéz élethelyzetből keresnek kiutat. Cigány közösségekben, börtönben, kórházban, határon túli magyaroknak beszélnek Isten szeretetéről. Újra és újra mint valami mágnes vonzza őket vissza a békéscsabai befogadóállomás, annak ellenére, hogy az emlékeik vegyesek. Mégis azt vallják, hogy oda kell menniük, beszélniük kell a mai menekülteknek, a sokfelől érkező és sorsukra szorongva váró kiszolgáltatottaknak arról, hogy az élet nekik is tartogathat jót. Ahogy az ő példájuk is mutatja: Istennel minden megváltozhat.

A korábban sokat aggodalmaskodó család másképpen nézi a jelent és a jövőt.

– Jelenleg úgy éljük az életünket, ahogyan a Biblia tanítja: hogy ne legyen gondunk a jövőnk felől. Vannak terveink, szeretnénk majd egy saját ingatlant, ahol öregkorunkban fogadhatjuk a gyerekeinket, unokáinkat. Vá-

gyunk, hogy a gyerekek maradjanak Isten közelében, hiszen erről döntöttek már – mondta el az *Evangélikus*

Életnek a házi szociális segítségnyújtásban dolgozó **Sötét Szlavica**.

■ SZEGFŰ KATALIN

A SZERZŐ FELVÉTELE

Rémálomból „mennysország”

Sötét László mindkét nagyapja magyar állampolgár volt, magyar katonaként harcoltak az első világháborúban. Aztán jött Trianon, és egy idegen országban idegen ország állampolgáraként találták magukat. **Sötét Szlavicának** az édesanyja szintén magyar, édesapja román és bolgár ősök leszármazottja, aki elszarbesedett, és ebben a szellemben nevelte gyermekeit Óbecsén. Szabadkán a délszláv háború borította fel a nemzetiségi viszonyokat, és lett a magyarság a fokozódó indulatok céltáblája. A **Sötét** család fellépéséig nem volt, aki a nyilvánosság előtt beszélt volna a magyarverésekről, ők törték meg a csendet. Ma már magyar állampolgárként gond nélkül látogathat haza a házaspár nagyobbik fiukhoz és unokájukhoz, akik nem jöttek át Magyarországra, és egykori családi házukhoz, melyet önkényesen foglalt el egy szerb család. **Sötéték** múltjuk rossz emlékeit maguk mögött hagyták, de a legfontosabb, hogy egy tökéletesen megelégedett, példásan szerető és szolgáló keresztyén család életét élék.

HIRDETÉS

Meghívó Fasor-napra

Tisztelettel meghívjuk a szeptember 29-én, szombaton tartandó XXII. Fasor-napra. 10 órakor leleplezzük dr. Vermes Miklós szobrát, majd a 10.40-kor kezdődő ünnepi ülésen az iskola énekkara felveszi *Peskó Zoltán* nevét. Az ünnepélyes alkalom helye a gimnázium előkertje, illetve díszterme (Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium, 1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.).

Program

9.30: Áhítat a templomban – dr. Csepregi András iskolalelkész
10.00: Dr. Vermes Miklós szobrának – Soltra F. Tamás alkotásának – felavatása • Köszöntőt mond: Hajdó Ákos igazgató, dr. Liptay György, a Volt Növendékek Egyesületének elnöke, Haim Loran a külföldön élő tanítványok nevében, Németh Szilárd, Csepel polgármestere • Áldást mond: Gáncs Péter elnök-püspök
10.40: Ünnepi ülés: Himnusz • Megnyitó – dr. Liptay György • Köszöntő – Hajdó Ákos igazgató • Főtítkári beszámoló – dr. Raisz Dávid • Pénzügyi beszámoló – dr. Csiszér Márton • A jelentések elfogadása • Az énekkar felveszi *Peskó Zoltán* nevét • Laudáció – prof. Párkai István, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem • Az énekkar hangversenye, vezényel: Nováky Andrea • Ifj. *Peskó Zoltán* megemlékezése • Zárszó – Györi Tamás József, a Volt Növendékek Egyesületének ügyvezető elnöke • Szózat • Büfé

Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium
Volt Növendékek Egyesületének elnöksége

PÁLYÁZAT – VALLOMÁSOK A BIBLIÁRÓL

A reformáció ünnepét megelőző vasárnapot bibliavasárnapnak is nevezik egyházunkban, ezért terveink szerint az október 28-ai *Evangelikus Élet* ifjúsági oldalának is ez lesz majd az egyik témája.

Szerkeszd velünk az oldalt! Várjuk rövid írásodat, vallomást arról, szerinted miért a Biblia a könyvek könyve. Írd meg nekünk, miként változtatta meg az életedet a Biblia rendszeres olvasása, fogalmazd meg, másként hogyan buzdítaná a testamentumok lapozgatására, vagy gyűjtsd csokorba, milyen érveid vannak a Szentírás mellett!

A pályázatra 16–24 év közötti evangélikus fiatalok írásait várjuk, pályázónként egy írást. A pályaművek terjedelme szóközzökkel együtt nem haladhatja meg a kétezer karaktert.

Beküldési határidő: október 15., hétfő éjféli. A pályaműveket a következő e-mail címekre (egyidejűleg mindkettőre!) kérjük elküldeni: evelet@lutheran.hu és zs.v.judit@gmail.com.

A megjelent pályaművek szerzőit a Luther Kiadó egy-egy kötetével ajándékozunk meg!

HIRDETÉS

Hittankönyvsorozat a gyülekezeti és a szórványhitoktatás számára

Szeretettel ajánljuk a gyülekezetek és a hitoktatók figyelmébe a *Keresztfa titka tündököl* című bibliai olvasókönyvet és a hozzá tartozó munkafüzeteket az 1–5. osztályosok számára; illetve a *Krisztus népe Isten nagy csodája* című egyházismereti tankönyvet és munkafüzetét a 6. osztályosok számára.

A sorozat 7. része az egyetemes és hazai egyháztörténetet dolgozza fel 28 egységben. A könyv a munkafüzetével együtt jól használható a gyülekezeti hitoktatásban, hiszen röviden, lényegre törően mutatja be az egyház küzdelmes történetét, elmélyítve a tananyagot kérdésekkel és feleletekkel, valamint megoldandó feladatokkal.

A könyvek megrendelhetők a kiadónál, a veszprémi lelkési hivatalban, vagy megvásárolhatók és megrendelhetők a Luther Kiadónál, valamint a Huszár Gál papír- és könyvesboltban.

Mindig ügyelni fogunk arra, hogy a tankönyvsorozat minden egyes része évről évre, folyamatosan kapható és megrendelhető legyen.

Várjuk a szíves megrendelést azoktól is, akik eddig még nem tanítottak ezekből a könyvekből.

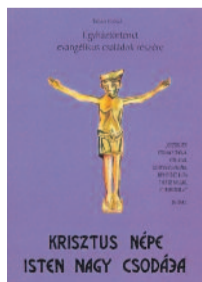
A kiadványok árai a kiadónál, Veszprémben:

- Bibliai olvasókönyv, 1–5. oszt. (B5, 272 old., fűzött, kemény táblás): 980 Ft
- Egyházismereti könyv, 6. oszt. (B5, 76 old., ragasztott, puha táblás): 380 Ft
- Egyháztörténeti könyv, 7. oszt. (B5, 78 old., ragasztott, puha táblás): 380 Ft
- Munkafüzet
- 1–3., illetve 6–7. oszt. (A4): 380 Ft
- 4–5. oszt. (A4): 480 Ft
- Útmutató oktatók számára (B5): 380 Ft

Tíznel több példány rendelése esetén minden kiadványnál érvényes a 10%-os kedvezmény!

Isó Dorottya sorozatszerkesztő és a Fraternitás Lelkészegetyület elnöksége

Oroszlányi kettős jubileum

► **Kétszázhuszonöt szál kardvirággal díszítették fel a hívek múlt hét végén az oroszlányi evangélikus templomot, arra emlékeztetve, hogy a lelki otthont 1787-ben, kétszázhuszonöt évvel ezelőtt szentelték fel. A gyülekezet tagjai kétnapos ünnepséggel emlékeztek meg az évfordulóról, ugyanakkor halát adtak ötven éve fennálló énekkarukért is.**

Szeptember 15-én, szombaton délután gyülekezetérténeti kiállítás nyílt, majd a kórus adott magas színvonalú koncertet, amelyen Ittész János nyugalmazott püspök prédikált. Szeptember 16-án, vasárnap délelőtt pedig ünnepi úrvacsorai istentiszteletet tartottak Szemerei Jánosnak, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökének szolgálatával. Az alkalmon a liturgiát Farkas Etelka helyi lelkész és Szarka István fejér-komáromi esperes vezetésével Johann Sebastian Bach 79. kantatáját adta elő. Az énekek kíséretében segédkezett a plochingeni testvérgyülekezet fúvószenekara is.

„Isten szabadításának megélése az élet különböző területein örömmel tölti el a szívünket” – fogalmazott Zsolt 126,1–3 alapján tartott igehirdetésében Szemerei János, majd fel-

hívta a jelenlévők figyelmét: a múlt-ra visszatérvé lássák meg, hogy Isten végig ott volt, kísérte őseiket is.

A közgyűlésen Sztruhár András felügyelő számolt be a templom felújításáról. Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője köszöntőjében a kórus szolgálatát méltatta. „A zene ereje nem falakat rombol, hanem a Lélek templomát építi” – mondta.

Mészáros Tamás, az egyházkerület felügyelője szintén arról beszélt, hogy az oroszlányi énekkar kisugárzásának köszönhetően a Fejér-Komáromi Egyházmegyében mára már tíz kórus működik.

Jókívánásait adta át többek között Szarka István esperes, Takács Károly polgármester, valamint Stefan Heine-

mann, a plochingeni testvérgyülekezet képviselője. Köszöntőt mondott Timo Suutari lelkész is, aki a finnországi Kuhmo evangélikus közösségének üdvözlését hozta. Szabó Istvánné, a helyi szlovák nemzetiségi önkormányzat elnöke pedig – népviseletbe öltözve – szlovákul és magyarul is szólt a jelenlévőkhöz. Farkas Etelka lelkész – az egykori templomszentelési alapigét idézte: „Nagyobb lesz e későbbi templom dicsősége, mint a korábbi volt, mondja a Seregek Ura, és ezen a helyen békecséget adok! – így szól a Seregek Ura.” (Hag 2,9)

Most, kétszázhuszonöt év elteltével továbbra is erről a békecségről tanuskodik az oroszlányi templom, a gyülekezet és az énekkar minden tagja.

■ ADÁMI MÁRIA

Isten fut az ember után

Hálaadás a húsz éve épített telekgerendási templomért

► **Ötödik alkalommal rendeztek családi napot a telekgerendási evangélikus gyülekezetben szeptember 16-án. Az idei alkalom azért bizonyult különlegesnek, mert ezúttal adtak halát a Békés megyei község evangélikusai húsz évvel ezelőtt felszentelt templomukért.**

A nagyszabású ünnepségen Györi János Sámuel pesterzsébeti lelkész (képünkön) hirdetett igét. János evangéliuma 1. fejezetének 14. verse – „Az Ige testté lett és lakozott miközöttünk” – alapján arról prédikált: a templomszentelés huszadik évfordulójának arra kell emlékeztetnie mindenkit, hogy meg kell újulnunk, amint a falu is megújult azzal, hogy a korábban csak az is-

kolában hirdetett ige immár ebben a modern istenházában is szólhat.

A lelkész figyelmeztette a templomot teljesen megtöltő hallgatóságát, hogy mindenkor lélekkel kell építkezni, akár saját életünket alapozzuk meg, akár templomot húzunk fel.

A telekgerendási templomért és a gyülekezetért, az itt folyó munkáért halát adó istentiszteleten hangsúlyosan szólt Györi János Sámuel megálapítása, mely szerint aki Istennel betöltekezik, az ragaszkodik keresztény közösségéhez, és nem szeret eltávolozni sem az istenházából, hanem lakozást vesz ott, amint a Szentírás is megfogalmazza.

Az úrvacsorás istentisztelet után a gyülekezet tagjainak jóvoltából közös ebédre gyűltek össze a telekgerendási hívek és azok, akik a környékbeli településekről – például Csorvárról és Gerendásról, a helyi gyülekezetet pásztoroló lelkész, Liptákné Gajdács Mária másik két szolgálati helyéről – vagy éppen Békéscsabáról érkeztek együtt ünnepelni. Érdeklődésük jelentős részben az igehirdető pesterzsébeti lelkésznek szólt, aki a békési megyeszékhelyen több mint harminc évvel ezelőtt szolgált, és sokakban – ma már gyakran deres hajú férfiakban és nőkben – mélyítette el az istenhitet.

Kedves színfoltja volt az ünnepségnek, amikor Györi János Sámuel megáldotta Liptákné Gajdács

Máriát és férjét, Lipták Mátyást, akik harmincöt éve éppen e napon tettek előtte házassági fogadalmat. A párnak hat gyermeke született. „A világ sóvárogva várja a hú házasságát, a szolgáló szeretetet felmutatókat” – hangzott el.

Az ünnepi ebéd után Halleluja- és Hermons-dalokból orgona-gítár koncert hangzott el a zeneszerzőként és orgonistaként is ismert Györi János Sámuel, valamint kísérete előadásában, majd a lelkész evangélikus gyülekezet elmélyítési *János evangéliumából* választott vezérigéjét.

Hangsúlyozta, hogy az Ige testté létele megtörtént. Ez mindennél világosabban jelzi Isten ember iránti mélyes szeretetét és vágyakozását. Azt, hogy valamennyi emberi várakozást, elképzelést és értelmet felülmúlóan nem a mi áldozatunkra vágyik, hanem ő hozott áldozatot értünk Krisztusban. A Megváltó keresztalálában ez mindenki számára nyilvánvalóvá vált.

„Isten fut az ember után” – összegezte egy költemény alapján az örömhírt Györi János Sámuel a húsz évvel ezelőtt felépült telekgerendási templomban, amely egyébként idén először csatlakozott a nyitott templomok éjszakájához. Szeptember 15-én este zenés imaóra keretében fohászkodtak benne a látogatók a Viharsarokért és személyes megtérésekért.

■ SZEGFŰ KATALIN

HIRDETÉS

Meghívó pódiumbeszélgetésre

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalman a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) szeptember 24-én, hétfőn 18.30-kor „Menni vagy maradni?” *Lehet-e hazát cserélni?* címmel pódiumbeszélgetést tartunk. A beszélgetés alapjául Büky Anna *Éjszaka történt* című könyve szolgál. A beszélgetés résztvevői: Büky Anna és Márton László írók. Moderátor: Keczkó Pál lelkész.

Meghívó kórusangversenyre

Szeptember 30-án, vasárnap 18 órakor a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) a hamburg-harvestehudei evangélikus gyülekezet énekkara ad hangversenyt. A *Sankt-Andreas Kantorei* műsora gazdag válogatást nyújt az elmúlt fél évezred motettáiból és más egyházi kórusműveiből, egyebek közt *Schütz* és *Mendelssohn*, *Rheinberger* és *Kodály* kompozícióiból. Közreműködik: *Agnes Richter* (szoprán), *Angelika Henschen* (alt). Vezényel: *Jürgen Henschen*. A belépés díjtalan.

Jegyzetlapok (Napló, 2012)

Kókriztusok. Ott állnak az út mentén. Nap süti őket, havas szél veri, vad vihar. Tekintetük elmosódik, de ott érezzük a hátunkban. „Ma tettél valami jót?” – kérdezik némán. Azután tovább a Balaton partján. Ismeretlen, szép nevű, tiszta falvak. Hatalmas, öreg fa mellett kopott harangláb, éppen isztiszteletre szólítja az embereket a harangszó. Megállunk, hallgatjuk a gyönyörű zsoltárokat, és elindulunk befelé. Kedvesen fogadnak, mintha rég látott vendégek lennének. Felénk tartják az énekeskönyvet, a végén a szomszédban az udvaron kalácscsal, szőlővel és borral is megkínálnak.

***

Kis háborúk. Keleten tovább tart a háború. Egy elcsitul, új lobban lángra. Parázsló gyűlölet mindenütt, és öngyilkos merénylők, akik boldogan dobják el fiatal életüket. Az anyák mutogatják halott fiaik képét: „Már a paradicsomban vannak!” – zokogják örömlükben. Ezt nem lehet megérteni, európai szívvel felfogni. Iszapos ez a vidék, beláthatatlan minden forradalom és polgárháború. A távol-keleti táj, homokóraidő és ember kiismerhetetlen. Megérteni és megváltoztatni felesleges. Ez labirintus, ebben csak eltévedni lehet.

***

A szemlélődő. „A legveszedelmesebb ember a világon a szemlélődő – írja *Vasadi Péter* –, akit senki nem irányít.” Ő csak saját látomásában, igazában bíz. Az ilyen ember semmire nem figyel, a belső hangra sem. Nem jut eszébe Isten keresztye, szenvedése a szálkás halálán. Igaz, nem könnyű, mert Jézus Krisztus szava nemcsak szelíd és biztató, de kártnál is élesebb.

Mi óv meg bennünket az ártó ön-bizalomtól? Mindenekelőtt az igazi alázat. Hiszünk magunkban, de tudjuk, milyen kicsik és kevesek vagyunk egyedül. A teremtés végtelenjéhez képest porszemek.

A Teremtő alázatos embere csendes, türelmesen építkező, fáradhatatlan szorgalmú és boldogságát szétosztó. Hétköznapi kis csodákra képes, és nagy dolgokra: apró közösséget és egész országot gazdagít tetteivel.

***

Marcus Aurelius. Kedves, régi könyvem, egy időben mindennapi olvasmányom. Valahová elkeveredett, s most újból rátaláltam. Hihetetlen az *Elmélkedések* gazdagsága és bölcsesége. Csak ámul az ember, honnan tudott a nagy hadvezér ennyi mindent az életről? Vér és fegyvercsörgés között hogyan bírt tisztán látni és üzenni évszázadokon át a mába.

Az utolsó, tizenkettedik könyvben így töpreng mécsese fényében: „A vi-

lágban vagy kényszerű végzet és áthághatatlan rend, vagy kéréssel engesztelhető gondviselés, vagy szeszélyes, gazdátlan összevisszaság uralkodik. Ha az áthághatatlan végzet: akkor mit tusakodol ellene? Ha a kéréssel engesztelhető gondviselés: akkor tedd magad méltóvá az istenség segítségére. Ha pedig gazdátlan zűrzavar: akkor örülj, hogy ebben az áradatban van benned irányító értelem...”

***

Régi emlék. Most villant belém az alkonyi kép. A bolgár kolostor szél verte, vastag fala, a lesüllyedt küszöb, amely elkopott a megszámlálhatatlan lépéstől. Kint verőfény, bent csendes félhomály. A dombon nyersen faragott kókereszt. A kora arany őszben sétálva föltűnt Krisztus átszögelt lába: fényesre csiszolódott. Hány ujj érinthette évszázadok alatt, és hány kérés fogalmazódott meg az ott járók ajkán!

***

Szegénység. Köröttem éheznek, nyomorognak, koldusok kéregetnek az utcákon. Erre kellene gondolnom naponta, mindig, még akkor is, ha egyre jobban sodródok a szegénység felé. Azért, mert tehetetlen vagyok, és van fedél a fejem felett. Nem gyógyul seb ez a bűntudat, és öröm is: nem köteleztem el magam senki felé, nem tartozom senkinek, nem kérek semmit. Egyedül Istennel beszélem meg a dolgaikat.

***

Öreg tengeri medve. Véletlenül kerültünk egymás mellé a vonaton. Arany szegélyes sapkájából, díszes ruhájából arra következtetek, hogy tiszt lehetett nagy, komoly hajókon. Szegedre igyekszik, testvérét látogatja meg, talán utoljára. *Margit* súlyos beteg, és az idő is gyorsan múlik, mire kimondjuk, már vége az életnek.

Finom svájci mogyorós csokoládéval kínál, azután az elröppent évekről kérdezem. „Isten mentsen a tengeri viharoktól!” – mondja elkomoruló arccal. Ilyenkor a nagy hajók nem tudnak beállni a kikötőbe. Bolyongnak egész éjszaka a nyílt vízben; olyan hatalmas hullámok csapkodnak, hogy dióhéjként a mólóhoz kergeti őket. Az apró halászbárkák a part mellett vesztegelnek napokon át. „Két szemmel láttam – folytatja hosszú csend után –, milyen óriási halakat dobált ki az örvényes mélység.” Iszonyú erők feszülnek egymásnak a sötét szakadékokban.

***

Országjárás. *Krúdy* többször leírta, hogy a régi vasútállomásoknak megvolt a saját szaguk. Szülővárosom ki-

sebb megállója mindig csupa füst volt, a szegedi nagy szatyros kofákkal teli. A Dunántúlon a várótermek meleg volt, a restik pultján száraz szendvicsek, ihatatlan kávé... A termek, a kinti, elvadult fák, száradó virágok a kővályuban és főleg a várakozó emberek szaga elárulta, hol vagyok, s mikor érek utam végére. Fitalon sokat jártam az országot; a férfiak nyitottabbak voltak, az asszonyok beszédesebbek és vidámak.

Mára eltűnt minden. Ízek és illatok; valahogy minden egyforma arcot öltött. Új, lebegő alakok népesítették be a pályaudvarokat: csavargók és hajléktalanok koldulnak. Ha nem jön össze a pohár borra való pénz, ordítanak. Nyáron valami hús sarkot keresnek, télen vacognak a huzatos hidegben.

***

Szeptember. A hónap második hete, de én már *Petőfi* szívverésritmusú versét mondogatom. Meg-megállok, ahogy elakadok egy pillanatra, de azután röptenek a sorok tovább. Tartalma egyszerű. És mégis ott rejti benne a mindenség. A huszonöt éves költőn átfut az öregség, az elmúlás szele Koltón, a szerelem gyorsan ellobbanó lángja.

„Még nyílnak a völgyben a kerti virágok, / Még zöldel a nyárfa az ablak előtt...” Dúdolom a sorokat, ahogy sétálok a kilobbanó alkonyi úton. A napok még melegek, sőt néha tüzesek is. A hegyen túl töltik a hordókat, szüretelnek, és valahol még messzebb szerelik a bombákat a repülőkre. Háború és béke, hány ezer év óta. És mindig? Ki tudja? Megállok, és várakozom.

***

Borzalmak évada. Lakhatalan a Föld. Borzalmas a világ, amerre nézek, mindenütt kis háborúk és szenvedések. Ártatlanok ezrei, gyermekek százaai a halottak között! Csak Róma van, ódon szépségével, Krakkó megszámlálhatatlan templomával. S néha egy igaz barát, és a könyvek, *Johann Sebastian Bach* mindenszolgátozó zenéje... Este egy-két pohár vörösbort a sebzett szív gyógyítására. Minden más fékezhetetlen gyűlölet és véget nem érő pusztítás. Talán segít Isten, nem feledkezik meg rólkunk – magyarokról.

***

Az idő múlása. Ijesztően rövid az év, alig kezdődött el, máris szeptembernél tartunk. Szinte égetett augusztus, lángolt, lobogott, és már a múlté. Elképesztő, milyen gyorsan elrepült egy hét. Ez a nap is, most kezdtem összegyűjteni friss jegyzeteimet, és már itt az este. Az éj. És a holnap. Eltelt az élet is.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Krisztus képe a zsidó ünnepekben

Az *EBBE* őszi sorozatának első előadása

► Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület őszi előadás-sorozatának témájául a zsidó ünnepek keresztényen jelentőségét választotta. Az ötrészes sorozat előadója *Avi Snyder* (*képvonulón*), a *Zsidók Jézusért szervezet* európai és magyarországi vezetője. Az első alkalmat szeptember 13-án tartották a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának külső termében, s ezen a résztvevők a *rós ha-sána – jom teruá*, valamint a *jom kippur* ünnepek üzenetével ismerkedhettek meg. Az est imaközösséggel és Snyder áhítatával kezdődött, *Tar Kata* tolmácsolásában.

Az őszövetségi ünnepeken keresztül megláthatjuk, ahogyan az Örökkévaló rámutat a Messiás Jézusra – kezdte előadását a missziói szervezet vezetője. Nem véletlenül mondta Jézus: „*Ha hinnétek Mózesnek, hinnétek nekem.*” (Jn 5,46) Az áldozati rend-

szerben is felfedezhetjük az utalást. Hiszen kifejezi mindnyájunk bűnös létét, amely miatt szükség van a bűnökért bemutatott áldozatra. Az áldozatbemutatás során egy egészséges, hibátlan állatot a kegyelmes Isten helyettesítő áldozatként fogad el, így az állat élete veszt el az emberé helyett. Ez az előképe annak az áldozatnak, melyet a bűntelen, tökéletes Krisztus hozott az övéért – fejtette ki az előadó.

Rós ha-sánától, a zsidó újév kezdőnapjától *jom kippurig*, az engesztelés napjáig kilenc nap telik el. Az év feje az első bűnbánati nap, míg az engesztelés napja az utolsó. Az Örökkévaló megtérésre hív, és tíz napon keresztül várja teremtetjeit.

Rós ha-sánakor nem szabad munkát végezni, meg kell fűjni a sófárt, a kos szarvát, és áldozatot kell bemutatni. A hagyomány szerint az Úr ezen a napon teremtette az első emberpárt. A kos szarvának megfűjása pedig Ábrahám tettére emlékeztet, mikor a Mindenható Izsák helyett egy kos feláldozását kérte az ősapától.

A zsidó újév *tisri* hónap első napján van, mely a Gergely-naptár szerint szeptember közepére-végére esik (idén szeptember 17-én volt). A *Tóra* alapján nem *tisri* hónap első napjára esik az év eleje (2Móz 12). Valójában *pészah* az év kezdete, tehát *niszán* az év kezdő hónapja. Valószínűsíthető, hogy a babiloni fogság ideje alatt lett rós ha-sána az újév kezdőnapja.

Rós ha-sánát a *Tóra* jom teruának, a kürtölés napjának is hívja – magyarázta a missziói vezető. – A sófár megfűjása felszólítást jelent a megtérésre. Az Úr visszajövetelekor ítéletet

tart. Megtérésre a visszajövetelig van lehetőség. A Biblia több helyen beszél az ítéletről, az ítéletkor megnyíló könyvekről. *A Jelenések könyve* szerint két könyv fog megnyílni, az egyik az ítélet, a másik pedig az élet könyve. Az év fejétől az engesztelés napjáig terjedő időszakot félelmetes napoknak (*jamim noraim*) is nevezik. Miért halnál meg, Izrael? – kérdezi Isten az ő népet. Ezekiel írja: „...nem kívánom a bűnös ember halálát, hanem azt, hogy... megtérjen és éljen.” (33,11)

Az Úr visszatérésre hív, könyörög, kiált övéért. Ez az idő arra szolgál, hogy szembesüljön az ember magával, bűnös voltával, a neki járó ítélettel. Az utolsó, tizedik nap az engesztelés napja. E napon tilos munkát végezni, és bűntört kell tartani. Ez volt az évben az egyedüli nap, amikor a főpap beléphetett a jeruzsálemi templomban a kárpit mögé, a Szentek szentjébe. Két áldozatot kellett bemutatnia: egyet magáért és családjáért, a másikat pedig a nemzetért. Mikor kilépett a szentélyből, a kárpit mögüli, a nép tudhatta, hogy az Örökkévaló elfogadta a bemutatott áldozatot, ez volt a jel.

A templom Kr. u. 70-ben történt elpusztítása után már nincsen főpap, aki közbenjáróként bemutatná az áldozatot. Így a megbocsátás bizonytalan a zsidóság számára, hiszen nem lehet tudni, hogy az Úr meghallgatta-e az imádságukat. A Jézust Messiásként elfogadó zsidók a keresztényekkel együtt vallják: van templom, tökéletes áldozat és örökké élő közbenjáró főpap: Jézus az. Feltámadása jelzi, hogy az Atya elfogadta áldozatát, az ő kereszt-halála elegendő váltás bűneinkért.

Az ünnepen feltehetjük magunknak a kérdést, mit jelent számunkra a kürtölés napja, milyen szívvel várjuk vissza a Messiást – zárta előadását Snyder.

■ BALLA MÁRIA

Immár második alkalommal került sor zenei konferenciára az evangélikus iskolákban tanító énektanárok és a templomi énekkarokat irányító karvezetők részére a gyenesdiási Kapernaum szeretetintézményben. A közel harminc résztvevő szeptember 13-ától 15-éig foglalkozott az énekelt szöveg témájával; másfél nap alatt felkészült egy keszthelyi hangversenyre; az előadások és műhelybeszélgetések során pedig gyakorlati tanácsokat hallhatott a munkáját érintő fontos kérdésekben. Az esti órák nagy beszélgetései és éneklései mutatják, hogy szükség van az ilyen szakmai fórumokra. (*Részletes beszámoló az Evangélikus.hu oldalon olvasható.*)

■ CSERNYIK BALÁZS felvétele

HIRDETÉS

Meghívó óvodai évfordulós ünnepségre

„Áldott az Úr! Napról napra gondot visel rólunk...” (Zsolt 68,20)
Szeretettel hívjuk és várjuk óvodánk indításának huszadik évfordulója alkalmából rendezett ünnepségünkre szeptember 23-án, vasárnap délelőtt 10 órára. Helyszíne: Alberti Evangélikus Egyházközség Óvodája (2730 Albertirsa, Pesti út 104.).

Program

10.00: Ünnepi hálaadó istentisztelet a templomban
11.00: Gyermekek műsora, köszöntők, visszaemlékezések az óvodában
12.00: Állófogadás az óvodában
13.00: Óvodatörténeti kiállítás megtekintése, gyermekprogramok

Az Alberti Evangélikus Egyházközség Óvodája és gyülekezete

A **Páratlanklub** következő alkalmát szeptember 26-án, szerdán 18 órai kezdettel tartja az MEE Országos Iroda utcai termében (Üllői út 24.). *Dr. Fischl Vilmos* MEÖT-főtktár *Férfias vallás?! – Együttélés az iszlámmal* címmel tart előadást. Minden érintettet, érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők!

Közgyűlési meghívó

Tisztelettel és szeretettel hívjuk a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait, valamint az érdeklődőket a kerület szeptember 21–22-én Kőszegen tartandó alakuló közgyűlésére (Kőszeg, Árpád tér 1.).

Emlékezés a száz éve született Teke Zsigmond lelkészre

„Mikor azt gondoltam, hogy roskad a lábam, szereteted, Uram, támogatt engem” (Zsolt 94,18)

Az Úr hűséges szolgálója, Teke Zsigmond 1912. szeptember 21-én született, és nyolcvanhét évet élt. Egész életútja folyamán meghatározóak voltak azok a gondolatok, amelyek egy munkaterv bevezető mondataként maradtak ránk – gyöngybetűvel írva – egy megsárgult lapon. Az élete delén alig túl járó pásztor a lelki építkezésre nem éppen a legalkalmasabb 1959–1960-as évre tervezett gazdag programját – amelynek minden pontja közlést kívánna – így vezette be:

„Mindez csupán gyenge emberi terv, de annak a gazdag kegyelmű Úrnak a segítségével reménykedve készítem, aki a szolgálatában tart azért, hogy szent Fiának, a Krisztusnak beszéde lakozzék közöttünk gazdagon. Tegye ő ezt a tervet is hasznossá és alkalmassá arra, hogy az ő szeretete gazdagodjon közöttünk.”

A befejező mondat pedig így szól: „Isten adja az ő Szentlelkének az erejét, hogy ami ebben emberi és gyengeség, az ő erejével bizodalom, hit, vigasztalás, erő és reménység lehessen az ő neve dicsőségére.”

A gyökerek

Apai ágon tanító és papi felmenői voltak. A még békés Ferenc József-i korban látta meg a napvilágot a Somogy megyei Iharosberényben, ahol édesapja, Teke Lajos evangélikus kántortanítóként szolgált 1908 és 1930 között. Gyermekkorában gyakran szorgoskodott mellette. Tőle tanulta el az énekés, a zene szeretetét.

Édesanyját nagyon hamar, nyolc hónapos korában elveszítette, de sohasem lett árva, mert az Úr „édes mostohát” rendelt mellé, kinek gondoskodó szeretetét mindig érezhette.

Apai nagyapját sem ismerhette, mert az idősebb Teke Lajos – aki 1872-től 1897-ig a sandi gyülekezet lelkésze volt – fiatalon, negyvenhat évesen halt meg. Lelkészsé érelődése idején mégis nagy hatással voltak rá a nagyapáról hallott visszaemlékezések, miként nagybátyja, Teke Dénes példája is, aki 1923 és 1942 között szolgált Sand lelkészeként, és akit halála után Zsigmond követett a szolgálatban.

A felkészülés éve

Az iharosberényi elemi iskolából a közeli Csurger Református Gimnáziumba vezetett Teke Zsigmond

útja. Ott érettségizett. Mélyen hívő édesapjának elvesztése után a csonka családdal – fogadott testvérével és anyjával – elhagyta Somogyországot, és Székesfehérvárra költözött, ahol az anyja könyvelőként dolgozott. Közben két éves tényleges katonai szolgálatra hívták be, majd egyéves görög-, héber- és latintanulás következett. A teológiát Sopronban végezte. Lelkészsé D. Kapi Béla püspök avatta 1938-ban a győri Öregtemplomban.

A szolgálat kezdete és a család
Székesfehérváron és Csurgón lett segédlelkész, Pápán hitoktatói segédlelkész, majd 1942-ben – nagybátyja halála után – Sand-Pat-Zalaszentjakab gyülekezetei hívták meg lelkészsüknek egyhangú határozattal. E meghívás elfogadásával ő lett a harmadik Teke fiú, aki Sandon lelkészként szolgált. (A templomnak 1868 és 1870 között Sántha Károly – a nagy énekköltő – is papja volt.)

Zsigmond Sandra vitte ifjú feleségét, Elst Ilonát, aki egyházi szolgálatban is hű társa lett. Itt éltek szere-

Redves Zsiga! Csakaköréle az „atanyoklevélhez” ez a süketet megparancsoltam ige is! Ennek a csodának új meg új megparancsotlalatát kívánva, dedást, erőt kéro' szentlelkel 1988 okt. 13-án Túrmezei Erzsébet testvére

telben mindaddig, amíg feleségét el nem szólította mellőle az Úr.

A fiatal pár életét a háború viharainak elmúltával egy családi tragédia árnyékolta be: 1947-ben halva született első gyermekük. Később két leánygyermekkel ajándékozta meg őket gondviselő Urunk. Ilona gyógyszerész lett, és ma – számtalan egyházi szolgálata mellett – a sandi egyházközösség felügyelője, egyházkerületi küldött. Márta műtősként segíti az emberek gyógyulását.

Közel fél évszázados szolgálat Sandon

Nehéz évek, változó társadalmi viszonyok, családok likvidálása, ateizmus, önmegvalósító propaganda, fogyó falusi gyülekezetek, magányos és vigasztalásra váró emberek... Nem volt könnyű feladat egy lelkipásztor számára a lelkigondozás abban az időben. Teke Zsigmond

tette a dolgát alázattal, fáradságot nem ismerve, gyalog, kerékpárral, néha lovas kocsival, később motorkerékpárral járva Somogy-Zala útjait, hogy gondját viselje a rábízottaknak. Emellett hosszabb időre könyvelői munkát is vállalt, hogy a fedél nélkül maradt nagyszülőkről is gondoskodhasson.

Szolgálati helyein az egyházi épületek állagának megóvása is egyre nehezebbé vált. Sok vívódás és imádság után gyülekezeteivel újabb és újabb vállalkozásokba kezdett. Szolgálata alatt kétszer is (1961-ben és 1984-ben) felújították a sandi és a pati (1967-ben és 1988-ban) templomot, s közben (1967-ben) az egészségtelen parókia helyére újat építettek.

A lelkész vallotta és hirdette az imádság erejét. Hadd álljon itt egy idősebb korában – közel a hetvenhez – készített munkatervéből vett idézet: „Lépten-nyomon jelentkezik életemben, hogy öregszem. Ez mégsem ijeszt, és nem aggaszt, sőt mind erőteljesebben serkent arra, hogy tanuljak, és erősödjem a szolgálatban. És arra, hogy még többet, sokkal többet imádkozzam!”

Ez adott erőt számára ahhoz, hogy gyülekezeteivel még hetvenkét és hetvenhat éves korában is templomfelújításba kezdjen, és hetvennyolc éves koráig – arany oklevelének átvételéig – szolgáljon. Ez alkalmából az ezen írás mottójaként szereplő igével köszöntötte Teke Zsigmondot a család barátja, Túrmezei Erzsébet, aki nagykanizsai rokonainál járva többször volt a család és a sandi gyülekezet szeretett, szolgáló vendége is. Az igés lap hátoldalára írt szavak ennek a szeretetnek a viszonzásaként születettek: „Kedves Zsiga! Csatlakozzék az »aranyokleveléhez« ez a sokszor megtapasztalt ige is! Ennek a csodának új meg új megtapasztalását kívánva, áldást, erőt kéro' szeretettel 1988. okt. 13-án Túrmezei Erzsébet testvére.”

Hazatérés

Felesége halála után Zalakomáron élő Ilona lánya gondoskodó szeretettel biztosította számára, hogy részt vehessen a lelkészi munkaközösség együttlétein és a sandi istentiszteleteken.

1999. Szentháromság vasárnapja: Teke Zsigmond – úgy, mint egész életében – ezen a vasárnapon is az Urat dicsérte énekkel és imádsággal a sandi templomban. De most nem térhetett vissza otthonába, Zalakomárba. Az Isten házából a nagykanizsai kórházba került, ahol 1999. június 14-én – pár nappal gyémánt oklevelének átvétele után – magához szólította Ura. A sandi temetőben nyugszik felesége mellett, nagyapja és egykori hívei között.

Századik születésnapján meghajtott fővel tisztelgünk emléke előtt, s hálásan köszönjük a Mindenhatónak, hogy közöttünk szolgálhatott.

■ DR. JÁNI JÁNOS

Családkohéziós központot avattak

► „Apa, ne menj el, apa, maradj itt!” – tör ki könnyekben az öt éves kislány, és csimspaszkodik apja lábába, hogy nyomatékot adjon a kérésnek. A férfi maradna, de ha most elgyengül, enged szeretett lánya kívánságának, csak még hosszabbra és kínosabbra nyúlik a mindig nehéz elválás. Muszáj mennie. Mert a házirend szerint nem maradhat későig az anyaóvóban élő felesége és két gyermeke mellett, s ha elkésik, nem engedik be az éjjeli menedékhelyre...

Az Oltalom Szeretetszolgálat nyíregyházi intézményeiben egyre gyakrabban kell egész családokat menteni a kilátástalan anyagi helyzet miatt. Amikor a kenyérkereső elveszíti az állását, és már nem jut albrétre, nincs jobb megoldás, mint hogy az anyaóvónak nevezett Csillag utcai létesítményben kopogtat az asszony a gyerekekkel, a férfi pedig a Bokréta utcai hajléktalanszállón. Megegett már az is, hogy míg az asszony megszülte a család legkisebb tagját, az apa beköltözhetett a nagyobb gyerekekhez... De csak arra az időre. Hogy az egész család együtt lehessen, arra most nem ad módot az ellátórendszer.

Nem nehéz elképzelni, mennyire törekennyé teszi a családot egy ilyen helyzet, milyen fontos lenne, hogy néha mégis együtt lehessenek, töltsenek egymás mellett egy időre. Egyénként meg lehetne oldani, de a válságba jutott anyáknak, családoknak nyugalmat biztosítunk, lehetővé tesszük az összetartozás érzésének megerősítését, itt rendezzük ezután azokat a táborainkat, amelyekben ép és sérült családok fiataljai töltik együtt az idejüket, hogy tanuljanak egymástól. És ezekben a nehéz időkben, amikor nem magától értetődő a családi nyaralás, munkatársainknak rekreációs lehetőség a gyönyörű beregi környezet. Nagyon sajnálom, hogy a templomból nem tarthatunk meg semmit, de az elkészült pompás épületnek a fagerendás mennyezete legalább megidézi a hajdani templombelső...

Az Oltalom Szeretetszolgálat 49,5 millió forintos uniós pályázati támogatással, tízszázalékos önerővel építette fel a családkohéziós központot. A többfunkciós nyágeremhöz modern melegítő-tálaló konyha kapcsolódik, a két lakoszobában összesen kilenc ágy áll. Az üvegfalú játszótérben jogi vagy pszichológiai tanácsadás közben is szemmel tarthatják a gyerekeket a szülők.

Ilyen jellegű létesítménye csak a gödöllői gyülekezetnek van – de ezt már egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője, Buda Annamária mondja.

– Ők Mátrászentimrén vásároltak házat hasonló célra. A jogszabályi keretek, a finanszírozás kijelöli a lehetőségeinket, a lehetséges megoldásokat. De feszegetni kell a határokat, és meg kell ragadni a helyi lehetőségeket. Mi segítjük az intézményeinkben dolgozó szakembereket, vezetőket szaranyalását az ilyen fontos ügyekben.

Az Oltalom egyre több otalmat nyújt. Az Olcsván elkészült létesítményre úgy tekintenek, mint az első ütemre. Mikor kell, tudni fogják, mi legyen a második ütem: mit kell még tenni annak érdekében, hogy a nehéz terhet viselő családoknak valódi segítséget nyújthassanak.

A családok jelentőségéről szólva a

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

„Házasodás” Mandabokorban

► Megszentelt hangulatú, szép ünnepségre került sor az elmúlt vasárnap délutánján a Nyíregyháza környéki bokortanyák egyikén, a Kálmánháza közeli Mandabokorban. Ez alkalommal tették le az – európai uniós pályázaton elnyert támogatással felépítendő – mandabokori gyülekezeti ház alapkövét. A helyi evangélikus közösség tagjai mellett jelen voltak a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye gyülekezeteinek képviselői, illetve részt vett az ünnepségen az egyházkerület korábbi főpásztora, D. Szebik Imre nyugalmazott püspök is. Az alapköv letételére meghívást kaptak Nyíregyháza Megyei Jogú Város Képviselő-testületének tagjai, valamint a pályázat előkészítésében, benyújtásában és a kivitelezésben is részt vevő, önkéntes felajánlasként áldozatos munkát végző tervezők, a megvalósítást téglajegyek megvásárlásával, pénzzadományok befizetésével támogató gyülekezeti tagok, magánszemélyek egyaránt.

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

Zsarnai Krisztián, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperese, a mandabokori gyülekezet lelkipásztora köszöntőjében emlékeztetett: elődei évtizedeken keresztül Nyíregyházáról jártak ki Mandabokorba, ahol sokáig házaknál, majd a művelődési házban tartották az istentiszteleteket. De reményesség szerint hamarosan az új gyülekezeti házban hirdethetik Isten igéjét, szolgáltatják ki a szentségeket a lelkészek, és élheti meg a gyülekezet a közösség erejét és örömet.

Amikor 2010-ben megfogalmazódott a szándék a mandabokori gyülekezetben, hogy legyen saját imaházuk – mondta az esperes –, sokan merész ötletnek, elérhetetlen célnak tartották, a folyamatosan érkező támogatások, önzetlen felajánlások azonban azt mutatták, nagyon sokan komolyan gondolják. Volt, aki háromszáz, és volt, aki több mint kétszázötvenezer forinttal támogatta ezt az álmod, és nagyon sokan hordozták imádságban Isten előtt a tervet.

Az esperesi köszöntés után a Túróczy Zoltán Két Tannyelvű Evangélikus Általános Iskola Tagintézménye óvodásainak szolgálata következett, majd az egyházközség felügyelője felolvasta az alapkövokirat szövegét. A dokumentumot az aláírásokat követően – a támogatások, adományok befizetőinek névsorát tartalmazó irattal együtt – fémtartályban helyezték el, majd ezt átadták az alapköv lebetonozásához a kivitelező cég képviselőinek.

Az ünnepségen dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke végezte az igei szolgálatot Neh 2,20a verse alapján: „Maga a menny Istene ad nekünk sikert, és mi az ő szolgálóiként kezdjük el az építést!” A püspök arra figyelmeztette az ünnepelő „templomépítő gyülekezetet”, hogy bár fontos az emberi szándék, az emberi igyekezet, de aki azt megáldja, és az emberi tervezés megvalósulását elősegítheti, az mindenkor egyedül a teremtő Isten.

Dr. Kovács László Attila, a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze (képünk bal szélén) Isten áldását kérte az építkezésben részt vevők munkájára, s kérte, óvja meg az ott dolgozókat minden bajtól, balesettől. Az alapkövben elhelyezett fémtartály lebetonozását követően Benczúr László egyházkerületi felügyelő köszöntötte a gyülekezetet.

A bensőséges hangulatú ünnepséget – a vendéglátó mandabokori gyülekezet asszonyainak jóvoltából – szeretetvendégség zárta.

■ MÁRK BOBÁLA

Húszéves kertvárosi gyülekezet

► A kiterjedt tanyavilágban – ahogyan a Nyírségben mondják – a bokortanyákban mindig is tartottak istentiszteletet az evangélikusok, mert a girbeburba, sáros, de a később is csak egy nyomon aszfaltozott utakon kocsziva messzi van ide a nyíregyházi Nagytemplom. Rókabokorban a mai napig egy családi házban jönnek össze igehirdetésre a hívek, Vajdabokorban a kultúrház, Benkőbokorban a régi iskola lett a bázis, a bokortanyákhoz legközelebb eső városrészben, a Kertvárosban pedig a nagy múltú szeretetintézmény, az Élim nyitott kaput a vasárnapi istentiszteletek előtt. A rendszerváltást követő buzgalomban a közben százezresre nőtt Nyíregyházán már megszervezték külön kertvárosi egyházközségüket a katolikusok és a reformátusok is, mikor a nagytemplomi gyülekezet „kijáró lelkésze”, Magyar László 1992-ben önálló evangélikus gyülekezet megszervezésére adta a fejét.

NAGYVÁTI TAMÁS FELVÉTELE

A tizenötezer lakosú városrészben, a hozzá kapcsolódó húsz bokortanyában mintegy ezer evangélikust számláltak össze, és minden, az egyházjog által megszabott feltétel adott volt a Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközség megalapítására.

A történelmi hangzású név híven kifejezi: ők a hajdani tót ajkú telepeselek legközvetlenebb leszármazottai, akik ráadásul meg is maradtak azon a földön, amelyet ideteleplülésükkor elfoglaltak. A sajátos szociológiai körülmények pedig a szegények, nehéz helyzetűek, a tanyákon egyedül maradt idősök iránt mindig is elkötelezett Magyar László tiszteletét hamar intézményalapításra ösztönözték. Már 1996-ban megszervezte a Joób Olivér Szeretetintézményt, eleinte kimondottan az idősek nappali ellátására, a szociális étkeztetésre koncentrálván.

Magyar László nyugdíjazását követően a 2001-ben beiktatott lelkész, Laborczy Géza új lendületet hozott, a hazai szociálpolitikában meghonosított új felfogás és a jogszabályok pedig tág teret nyitottak, így történt, hogy 2003-ban a gyülekezet ellátási

szerepével magára vette az önkormányzattól az egész városrész szociális alapellátásának kötelezettségét.

A Joób Olivér Gondozó és Rehabilitációs Szeretetintézmény megszervezte az étkeztetés után a házi segítségnyújtást, a tanyagondnoki szolgálatot, de a teljes körű családsegítést is, mind több pályázati forrást megszerezve és mind magasabb színvonalú ellátást nyújtva. Templomukat sokáig a salamonbokori egykori iskola telkére képzelték, fordulatot az hozott, mikor megszerezhették a Kertvárosi központi helyén, a Bolyai téren megüresedett egykori iskolaépületet.

Átértékelve küldetésüket, a közösségi szolgáltatásokat nyújtó központ megteremtését előbbre sorolták. Az Európai Unió támogatásával több mint ötvenmillió forintból alakították ki azt a létesítményt, amely most tanácsadásoknak, szolgáltatásoknak, életmód- és roma női klubnak, kóruspróbáknak, zene- és internetoktatásnak, szabadidős tevékenységeknek is helyet ad. De ez lett az istentiszteletek fő helyszíne is.

A tavasszal avatott központban péntekenként gyűlhetnek össze azok a férfiak, akik életükkel, családban be-

töltött szerepükkel ékes példáját mutatják, hogy a média hírek által sugallt kép ellenére vannak „normális férfiak” is: a városrész és a gyülekezet férfiklubja – az „Apafejek” – a családapák szerepének megerősítésében kíván segíteni.

A gyülekezet fennállásának huszadik évfordulójára és az aratási hálaadásra szervezett múlt vasárnapi ünnepi istentiszteletnek mégsem a Bolyai téri központ, hanem az első fontos bázis, a benkőbokori egykori iskola adott otthont.

D. Szebik Imre nyugalmazott püspök igehirdetése a sikeres élet lehetőségét taglalta. Nem a celebekre és nem az olimpiákon sikerére gondolva fejtette ki: Istennel lehet sikeres életet élni, de nélküle meghalni se lehet. Ezt követően a gyülekezet alapítói közül harmincan áldozatos munkájukért emléklapokat vehettek át, majd szeretetvendégség és családi programok következtek.

A Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközség fennállásának huszadik évfordulójára szervezett megemlékezés a Kálaként együttes koncertjével ért véget.

■ – VESI –

Sistereg a levegő az Evangéliumi Műhely körül

Nagy örömmel szolgált, hogy ez évben az eddigieknél nagyobb teret kaphattak az Evangéliumi Műhely alkalmairól szóló tudósítások (EvÉlet, augusztus 12., 8–9. o.). Az Evangéliumi Műhely felelős szervezőjeként különösen örülök annak, hogy a pozitív sorok mellett – az Evangélikus Élet szeptember 9-i számában (15. o.) – kritikai észrevétel is helyet kaphatott. Végre valamilyen nyilvános kommunikáció, amely arról tesz tanúságot, hogy nem mehetünk el az alkalom mellett szótlannul.

Egyesek által ugyanis szektának minősített közösségek végeznek evangélizációt közös szolgálatban a helyi evangélikus gyülekezettel és lelkésszel – annak koordinálásával – evangélikus „intézményekben”. Olyan megtérések történnek, amelyek következtében mérlegre kerülnek sok esetben altató istentiszteleteink.

Felvetődik a kérdés: templominkból álmosan kiszédülő, holtnak tűnő Eutikhoszaink találkoznak-e imádságos, türelmes, befogadó, kivételes szeretettel? Éltre kelnek-e, és ha igen, visszaülnek-e nemzedékek óta foglalt helyeikre? Ha pedig visszajönnek, mivel találkoznak? Kapnak-e helyet bizsónyságtételük számára, találkoznak-e az újjászületésük feletti örömmel, átolelő, türelmes, hordozó közösséggel – vagy pedig inkább kritikával, teológiai számonkéréssel?

Valóban nagy dolgok történnek, amelyek mellett szerintem sem mehetünk el szótlannul. Mit hoz az ökumenikus, avagy – ahogy tetszik – felekezetközi gondolkodásmód az evangélizáció területén, ha kapuinkat eddig ritkán tapasztalt szélességben kitarjuk testvéreink előtt?

Fontos eseményeknek voltunk részesei idén is július 27. és augusztus 5. között a Művészetek Völgye fesztivál ideje alatt Kaporcsón és Taliándörögdön. Nem mehetünk el szó nélkül amellett, hogy sok ezer vendégünk közül tíz nap alatt legalább hatvan-hetven – eredetileg csupán szórakozni vágyó – ember távozott evangélikus templomunkból úgy, hogy imádságban megvallotta bűneit, átadta életét Jézusnak, és befogadta Isten üdvözítő szeretetét. Nem ezt kellene tennünk mindannyiunknak?

Azt hiszem, legalább annyit elmondhatunk, hogy komolyan kell vennünk, ha valaki így tesz, de a lényeg az, hogy – hitem és tapasztalatom szerint – az ilyen odafordulást Jézus is komolyan veszi. Sokan jönnek vissza évről évre csak azért, hogy elmondják: nálunk kezdődött keresztény életük, itt gyógyultak meg, itt engedtek el megkötözöttségeik, itt szentelte meg Isten a kapcsolatukat...

Mégis milyen tevékenység folyik a Művészetek Völgyének Evangéliumi Műhelyében? Milyen titkos összeesküvés, avagy szeánsz, érzelmi befolyásolás stb.? Csak elkapom a szavakat, és ugyanúgy csodálkozom, mint

A brémai muzikusok meséjén, amikor a szörnyeknek ható társaság tulajdonképpen szelíd, haszontalanulnak ítélt állatok serege.

Olyan keresztény közösségek, emberek szolgálnak itt, akik egymásra mint keresztény testvérekre tekintenek, mert tudják, honnan jöttek – elveszettek voltak, de Jézus megtalálta őket. Küzdenek, hogy előítéleteiket félretéve, az evangélium közös igazságába kapaszkodva egységben, tiszta szívvel könyörögjenek, hogy a Szentlélek közösségében a meghirdetett igé, előadások, koncertek által Jézus szóljon a fesztivál vendégeihez. És Jézus szól, és emberek élete változik meg.

Lehet, hogy az „emberhalászat” során nem mindenki „evangélikus hajóba” kerül, de van úgy is, hogy valaki más felekezeti háttérből éppen hozzánk jön, és lehet, hogy az arány nem mindig egy az egyhez. Sokan ezt nagy bajnak tekintik, mert úgy vélik, nekünk az evangélikus egyházat kell építenünk. Pedig dehogyan! Isten építi az egyházat! Ám nem az evangélikus egyházat, hanem Krisztusét! Sze mély szerint pedig az a meggyőződés, hogy miként egyházunk Krisztusé, úgy az evangélikus egyház is épül, bármilyen keresztény felekezethez csatlakozik is a megtérő.

Azok pedig, akiket elveszetteknek tartunk: „Ne féljete, élnek!” Csak szeretet, csak testvéri elfogadás, kitarás, türelm! Nem biztos, hogy elveszetteknek tartott „báránykáink” végleg eltűntek templomaink falai közül. Nem biztos, hogy semmiféle kapcsolatuk nincsen már evangélikus gyülekezetekkel. Ám lehet, hogy így van. Lehet, hogy a helybeli lelkész és a friss megtérők nem minden esetben találják meg egymással a kapcsolatot. Kinek a hibája?

Lehet erről is beszélni, de lehet másról is. Lehet arról is szólnunk, hogy egy másik keresztény közösség alakul, és úgy folytatják az evangélium hirdetését. Lehet, hogy az igében ugyanaz a Jézus szól meg többféleképpen embereket, és elér többeket. Lehet, hogy még lesz kapcsolat és együttműködés. Lehet, hogy az Úr így halászik. De mi van, ha nem Istentől van? Akkor még inkább szükség lesz szerető jelenlétünkre.

Ha komolyan vesszük, hogy más felekezetekben is munkálkodhat az Úr, ha komolyan vesszük, hogy minden megtérővel saját egyházunk is gyarapodik, ha nagyobb öröm van egy ember megtérésén, mint egy egyházfenntartó elvesztésén, akkor beszélhetünk keresztény egységről. Ha nem, akkor számíthatunk arra, hogy szektás meghatározásaink saját fejünkre szállnak vissza.

Beszélnünk kell erről? Beszéljünk!
■ VERESS ISTVÁN,
a Kővágóörs–Révfülöp–Kaporcsi (Sion) Evangélikus Egyházközség lelkésze

KINYIK ANITA FELVÉTELE

SZEPTEMBER
16

Fától az élő köig

Százéves a nagybányai evangélikus templom

► A száznegyvenezres város főteréhez érve hangos koncertzene, az evangélikus esperesi irodába lépve nagy nyüzsgés fogad. A falinaptáron az éppen aktuális hétvégét minden szem számára egyértelműen megjelölő filckarika fontos eseményekről árulkodik. Szeptember 15-én és 16-án az alig tizenöt százaléknyi magyar lakta máramarosi Nagybánya utcáinak hangulatát a nagybányai magyar napok, a kétszáznyolcvan fős evangélikus gyülekezetét pedig jubileumi ünnepe határozza meg.

A nagybányai lutheránusok templomuk fennállásának századik, illetve az egyházközség fennállásának négyszázhatvanötödik évfordulójaért adtak hálát kétnapos ünnepi szorozat keretében.

A gyülekezet harmadik, fiatalosnak mondható temploma a mai napig őrzi elődje néhány berendezési tárgyát: a keresztelomedencét, az oltárképet, a csillárt, a padokat, az orgonát és az oltári felszereléseket. Az egyházközség tagjainak kilencven százaléka magyar, és van még pár német származású hívő is, így a szolgálások – a csütörtöki és vasárnapi istentiszteletek egyaránt – kétnyelvűek.

Szombaton Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke 1Kir 8,22.23.27–30 versei alapján hirdette Isten ígését. A vallás és a hit nem magánügy, ugyanis más felekezetek lelkészei, egyháztagjai is együtt örvendeznek a nagybányai lutheránusokkal. Egy-egy hasonló ünnep a köz ügye is. A megújult kövek dicsérik a lelkész, a presbitériumot, a gyülekezetet, ugyanakkor a jövőre is mutatnak, egy reményteljes jövőre – szögezte le a püspök. – A templom nem csupán kőfal, hanem szakrális tér, az isteni valóság visszatükröződése, és akik templomot építenek, szeretik az Istent. De bármilyen szép egy templom, Isten nélkül

csak kőrakás – mondta Adorjáni Dezső Zoltán.

Az istentisztelet után az egyházközségben huszonnégy éve szolgáló Kőncze-Geréb Árpád esperes-lelkész és a gyülekezet felügyelője, Kishegyi Endre ünnepi közgyűlés keretében avatta fel a templomépítő lelkész, Révész János tiszteletére állított emléktáblát. Az

GÓDRI ALPÁR FELVÉTELE

ünnepén az egyházi méltóságok – közöttük a két határon túli testvérgyülekezetből érkezett delegáció küldöttei, a nyíregyháziak és a németországi plaueniek – mellett a város elöljárói is részt vettek.

Vasárnap délelőtt dr. Fabiny Tamás magyarországi püspök állt a szószékre. Felidézte a száz éve a szentelést végző Geduly Henrik nyíregyházi püspök szájából elhangzott ígét is Zsolt 118,1-ből: „Adja-

tok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!”

A meghívón olvasható ígéssel (1Pt 2,4–5) összekapcsolt igei üzenet az ember mulandóságát állította szembe Isten örökkévalóságával.

A gyülekezet egykoron fából építkezett, száz éve pedig már kőből. Az építkezés azonban nem állhat meg, a templomot élő kövek templomává kell tenni, mégpedig a bennünk lévő hit által. Itt, Nagybanán, a történelmi Magyarország is az ősi evangélikus hit által, ahova elsőként érkezett meg és vert gyökeret a reformáció hatása. Tanúskodjatok a mulandó időben Isten elmúlhatatlan hűségéről, mert rajtatok áll, hogy száz év múlva lesz-e itt élő gyülekezet! – bátorított a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének lelkészi vezetője.

Az együttlételet a templomot bemutató rövidfilm, zenés blokkok, szavaltatok és köszöntők tették még ünnepélyesebbé. Benczúr László északi egyházkerületi felügyelő számára a látogatás azért is volt különleges, mert mint felügyelő utoljára kísérte el szolgálata elnöktársát.

Igei köszöntőjét – mint mindig – ez alkalommal is a hatvankilenc éve Járosi Andor kolozsvári professzortól kapott Bibliájával kezében mondta el a felügyelő. Építész voltát nem megtagadva hívta fel a gyülekezet figyelmét a templom szecessziós jegyeire: a kézzel kimunkált finom díszítésekre. Buzdított a jelenlévőket, hogy hűséggel tartásuk meg magyarságukat és evangélikusságukat, hogy méltóképpen vigyék és adják tovább elődeik hagyatékát és jövőbe vetett reményességét.

■ HHÁ

Nagydéli emléktábla „Kossuth Mikes Kelemenjének”

► Kossuth Lajos hűséges társára, az evangélikus Ihsz Dánielre emlékeztek a gyülekezet tagjai és a környékről érkezett hívek szeptember 16-án, vasárnap délután Nagydélien, az 1848–49-es szabadságharc ezredesének szülőhelyén. Az ígihirdetés szolgálatát Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte, a liturgiában Polgárdi Sándor Veszprém megyei esperes és Németh Katalin beosztott lelkész segédkezett. Az alkalmon végre méltó helyre, az evangélikus templom falára került az az emléktábla, amelyet egy iskola lebontása után évekig őrzött Balázs Nándor, a gyülekezet egyik tagja.

Az emléktábla olyan kő, amely beszél – hangsúlyozta Lk 19,40 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Beszél arról, aki innen indult, és fontos ember lett. Beszél rólatok, akik fontosnak tartjátok, hogy ápoljátok emléket” – mondta, majd így folytatta: „Az elhelyezett tábla emlékeztessen mindenekelőtt Isten hűségére, aki igazi szabadságot akar adni nekünk.”

Az istentisztelet után előbb Németh Katalin ismertette Ihsz Dániel életrajzát, majd leleplezték, a püspök pedig megáldotta az emléktáblát (képiünkön). Köszöntőt mondott Polgárdi Sándor esperes és Szakos Csaba bakonytamási lelkész, aki korábban jó ideig a nagydéli szolgálatot is ellátta. A helyi önkormányzat képviselői megkoszorúzták az emléktáblát.

Ihsz Dániel 1813. október 17-én született Nagydélien, evangélikus nemesi családban. Tanulmányait a soproni líceumban végezte, majd 1828-ban belépett a császári hadseregbe, ahol egészen 1848 nyaráig szolgált. Ekkor csatlakozott a 48. honvéd gyalogezredhez. Részt vett a szabadságharc több fontos csatájában, kétszer meg is sebesült. Helytállásáért a Magyar Katonai Erdemrend III. fokozatával tüntették ki.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

A világosi fegyverletételnél már nem volt jelen, csapatai maradványaival a török katonaság előtt tette le a fegyvert. Viddinben a magyar emigránsok egyik vezetője lett. Egyike volt annak a huszonhat tisztnek, akik elkísérték Kossuthot Kutahyába. Itt szövődött közte és Kossuth Lajos között az a mély barátság, amely haláláig megmaradt.

Kossuthot elkísérte Angliába, majd Amerikába is. Morningwille-ben (New York állam) hadianyaggyárat alapított, amely tervei szerint egy magyar felkelés számára gyártott volna fegyvereket. Mikor hírt kapott az olaszországi magyar légió felállításának tervéről, Európába utazott, és átvette a légión I. dandárának parancsnokságát, majd a légión feloszlása után – ezredesként – átlépett a piemonti hadseregbe.

1861 májusától 1862 júliusáig a magyar légió parancsnoka volt, majd nyugállományú olasz ezredesként Kossuth Lajos mellett élt. Sok levelet írt a kormányzó turini életéről, ezért elnevezték „Kossuth Mikes Kelemenjének”. 1881. április 10-én hunyt el Collegno al Barconóban.

■ – ADÁMI –

Fehérvárcsurgói kitartók

► A kis gyülekezet nagy ünnepén verőfényes kora őszi délután fogadta a mintegy félszáz főt számláló fehérvárcsurgói evangélikus leányegyház tagjait, valamint az általuk meghívott vendégeket. A közösség 1856-ban épült templomának megújulását köszönte meg múlt vasárnap a törtenelem Urának.

Isten iránti hála és felhőtlen öröm járta át a résztvevőket az épület megszépüléséért. A templom állapota a legutóbbi renoválás óta eltelt közel harminc év alatt nagyon leromlott: a palaborítás felett eljárt az idő, a karzatra vezető lépcső életveszélyessé vált, sőt a tető- és földemszerveket annyira elregegett, hogy egy alkalommal a padlason javítást végző munkás lába alatt át is szakadt a plafon.

A felújítás tervezése már 2009-ben kezdetét vette. A székesfehérvári egyházközség pártorolásiában lévő közösséget – Bencze András püspökhelyettes vezetése mellett – a közelmúltban ott szolgáló beosztott lelkészek, valamint az eklzsia elkötelezett gondnokai különösen is segítettek.

A Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatán a gyülekezet 15 millió 704 ezer forint vissza nem térítendő támogatást nyert. Ezt a templom külsejének rendbetételére irányozták elő. Az időközben keletkezett többletkiadásokra az országos presbitérium 440 ezer forint támogatást nyújtott.

A templombelsőben tervezett tisztasági meszelés he-

lyett kijavíthatók a vakolat, gipszkartonozást végezhettek, mód nyílt a templom padozatának felújítására, sőt az oltárkép restaurálása is megtörténhetett. Mindezekre az összegyűlt adományok, illetve a gyülekezet tagjai és a rokon, baráti körük által elvégzett, mintegy másfél millió forint értékű társadalmi munka révén nyílt lehetőség.

A múlt vasárnapi hálaadó istentiszteletet a helyi vezetők mellett megtisztelte jelenlétével a szomszéd „vár ura”, a fepásztorolásiában lévő közösséget – Bencze András püspökhelyettes vezetése mellett – a közelmúltban ott szolgáló beosztott lelkészek, valamint az eklzsia elkötelezett gondnokai különösen is segítettek.

Az évfordulón ugyanennek az igének az üzenetét szólaltatta meg Gáncs Péter püspök. Nemcsak a nehéz emlékké ötvenes években volt szükségük az embereknek lelki menedékre, hanem ma is hívogat az atyai ház, az imádság háza, ahol feltöltekezhetünk Isten ajándékaival – mondta. Az ünnepi istentisztelet liturgiáját Láng Pál helyi lelkész és Lázár Zoltán esperes végezte. Öröm volt hallgatni a Láng Emese által vezényelt Égi láng, valamint az Égi láng plusz kórus szolgálatát.

A közgyűlésen köszöntötte a gyülekezetet Radosné Lengyel Anna felügyelő, Madarász Géza egyházmegyei felügyelő, Molnár József, a település polgármestere, valamint Erdélyi Zoltán nagyszénási lelkész. Gömöri Jánosné, aki még kisgyermekként 1952. november 30-án a kulcsot adhatta át a püspöknek a templomkapuban, Isten hűséges, megtartó szeretetéről tett bizonságot ígével és énekel: „Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged!” (Zsolt 84,5)

► EvÉlet-infó

Vizitáció Medgyesegyházán, templomünnep Csabacsúdon

► A Déli Evangélikus Egyházkerület elnöksége, Gáncs Péter püspök és Radosné Lengyel Anna felügyelő szeptember 16-án két Békés megyei gyülekezetbe látogatott: Medgyesegyházára és Csabacsúdra.

Délelőtt Medgyesegyházán jártak, ahol egy évvel ezelőtti lelkészváltás történt: Zsáros András és felesége lépett szolgálatba. Az istentiszteleten, amelyen a püspök prédikált, a csanádapácai leánygyülekezet tagjai is részt vettek. Fórumbeszélgetés következett ezután, amelyen a gyülekezetépítés aktuális tervei kerültek elő: a hitoktatás és a felnőttképzés új lehetőségei, hogyan válhatna a gyülekezet nyitottabbá, előkerült egy helyi közösségi rádió terve is...

Délután Csabacsúdra vártak az egyházkerület elnökségét, ahol hatvanéves templomáért adott hálát a gyülekezet. A békési faluban 1952 (!) adventjének első vasárnapján szentelte fel az új templomot Dezséry László püspök a 36. zsolttár 8. versével: „Mily drága a te

szereleted, Istenem! Szárnyad árnyékába menekülnek az emberek.”

Az évfordulón ugyanennek az igének az üzenetét szólaltatta meg Gáncs Péter püspök. Nemcsak a nehéz emlékké ötvenes években volt szükségük az embereknek lelki menedékre, hanem ma is hívogat az atyai ház, az imádság háza, ahol feltöltekezhetünk Isten ajándékaival – mondta. Az ünnepi istentisztelet liturgiáját Láng Pál helyi lelkész és Lázár Zoltán esperes végezte. Öröm volt hallgatni a Láng Emese által vezényelt Égi láng, valamint az Égi láng plusz kórus szolgálatát.

A közgyűlésen köszöntötte a gyülekezetet Radosné Lengyel Anna felügyelő, Madarász Géza egyházmegyei felügyelő, Molnár József, a település polgármestere, valamint Erdélyi Zoltán nagyszénási lelkész. Gömöri Jánosné, aki még kisgyermekként 1952. november 30-án a kulcsot adhatta át a püspöknek a templomkapuban, Isten hűséges, megtartó szeretetéről tett bizonságot ígével és énekel: „Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged!” (Zsolt 84,5)

► EvÉlet-infó

HACH LÁSZLÓ FELVÉTELE

hagy ráeszméljünk, az ő kezébe belefér mindannyiunk életé – mondta.

A gyülekezet igazi testvéri közösségben ünnepelt az istentiszteletet követő fogadáson, amelyen – a finom falatok mellett – tovább ízlelgették az elhangzott gondolatokat is.

► EvÉlet-infó

A palánta és a siker

Egy sikeres üzletember elérkezettnek látta az időt arra, hogy átadja üzletének vezetését valaki másnak. Nem az igazgatók vagy a gyermekei közül nevezett ki utódot, hanem úgy döntött, összehívja a cég összes fiatal vezetőjét.

Így szólt hozzájuk: „Itt az idő, hogy megtaláljam magam helyett a következő cégvezetőt. Úgy döntöttem, közzétek alapján fogom eldönteni, hogy ki lesz a következő cégvezető.” A menedzserek nagyon meglepődtek, de a cégvezető folytatta: „Ma mindannyian kaptok tőlem egy igazán különleges magot. Ültessétek el, locsoljátok, és pont egy év múlva mutassátok meg nekem, mi kelt ki belőle. A növényeitek alapján fogom eldönteni, hogy ki lesz a következő cégvezető.”

A menedzserek egyike, Jim izgatottan mesélt feleségének a tervről. A felesége segített neki cserepet, földet, tápot vásárolni, és Jim elültette a magot. Mindennap meglocsolta, és figyelte, kikelt-e.

A menedzserek közül hamarosan arról számoltak be néhányan, hogy az ő palántájuk már kikelt, és növekedésnek indult. Jim továbbra is naponta nézegette a cserepet, kikelt-e a mag. Hetek múltak el, de semmi nem történt. Mindenki más a palántájáról beszélt, ám Jimé csak nem akart kikelni, és ő már kezdte nagy kudarcnak érezni a dolgot.

Hat hónap telt el, és továbbra sem mutatkozott semmi. Jim arra a következtetésre jutott, hogy elpusztította a magot, de kollégáinak nem árulta

el. Továbbra is elszántan öntözte és táplálta, mert nagyon szerette volna, hogy kikeljen.

Az év elteltével a cégvezető utasította a fiatal vezetőket, hogy hozzák be a palántáikat, és mutassák meg neki. Jim semmiképp sem akart üres csereppel beállítani a munkahelyére. A felesége rábeszélésére úgy döntött, hogy mégis megteszi. Tudta, ez lesz élete legmegalázóbb pillanata, de azt is tudta, hogy a feleségének igaza van, és így tisztességes.

Jim bevitte tehát magával az üres cserepet az ülésterembe. Már belépésekor megcsodálhatta, hogy a többiek palántáiból milyen gyönyörű növények lettek. Méretükre és formájukra nézve is nagyon mutatósak voltak. Amikor Jim letette az üres cserepet, kollégái közül többen nevetni kezdtek. Az ügyvezető megérkezésekor Jim inkább háttérbe vonult.

„Hű, de gyönyörű növényeket sikerült felnevelnetek! – mondta a cégvezető. – Ma valamelyikőtöket kinevezem magam helyett cégvezetőnek.” Aztán észrevette Jimet, és az üres csereppel együtt előrehívta.

Jimet kiverte a veríték. „A cégvezető tud a szörnyű fiaskóról. Még az is lehet, hogy azonnal ki fog rúgni.” Ahogy a cégvezetőhöz ért, az rögtön rákérdezett, mi történt a maggal. Jim elmesélte, hogy minden próbálkozása ellenére sem nőtt ki belőle semmi.

A cégvezető a csoporthoz fordulva megkért mindenkit – Jimet kivé-

ve –, hogy üljön le. Aztán Jimre nézett, és rámutatva bejelentette: „Íme, itt van előttünk a következő cégvezető.” Majd belefogott a magyarázatba:

„Pontosan egy évvel ezelőtt mindannyiótoknak, akik most itt vagytok, adtam egy magot. Azt mondtam, ültessétek el, gondozzátok, és hozzátok vissza egy év múlva. De valójában olyan magot kaptatok tőlem, amelyik nem kelhetett ki, mert megfőztem. Ti pedig mind, Jimet kivéve, szép és egészséges növényeket hoztatok nekem. Vagyis amikor láttátok, hogy nem kel ki a mag, egyszerűen vettek egy palántát. Csak Jimnek volt bátorsága ahhoz, hogy elém álljon tisztességesen az üres csereppel. Ezért ő az egyedüli köztetek, aki megérdemli, hogy cégvezető legyen.”

Így szól a mondás: Aki tisztességet ültet, bizalmat arat. Aki jóságot ültet, barátokat arat. Aki emberséget ültet, nagyságot arat. Aki kitartást ültet, elkötelezettséget arat. Aki szorgalmat ültet, sikert arat. Aki megbecsítást ültet, megbékélést arat. Aki hitet ültet, szüretelni fog. Legyen tehát gondod arra, mit ültetsz, mert ez határozza meg, hogy később mit fogsz learatni.

„Aki feddhetetlenül él, biztonságban él, de aki görbe úton jár, az kitudódik róla.” (Péld 10,9) „A becsületeseket feddhetlenség vezeti, de a hütlenekeket elpusztítja romlottságuk.” (Péld 11,3)

■ ISMERETLEN SZERZŐ
Forrás: Monday Manna

Beléptem egy új kapun

Beléptem egy új kapun, amelytől nagyon féltem. A születésem pillanatában az elképzelhető összes főbiát rám tette az Úr, amelyek a kórházzal, a betegséggel, a betegség szagával és látványával összefügghetnek. Padlón végződött eddig minden vérvétel; időpontra kellett mennünk a gyermekorvoshoz, mert a várakozásban jobban féltem, mint a kis betegem; és még a szülészetéről is megszöktem mindig – az aktuális betegjogi képviselő segítségével – a szülés után pár órával.

De tudtam, hogy eljön az idő, amikor nem lesz hová futni, és maradnom kell, helyt kell állnom. Megéreztem, hogy közeledik az idő! Imádkoztam a csodáért: a hányás- és ájulásmentes szolgálat kegyelméért!

És eljött az a hétfő, amikor rohanom kellett a sürgősségre, mert a nagymamám agyi infarktust kapott. A bajok közepe ámulva kacsintottam fel az égre, és hálát adtam: sikerült! Megkaptam a Léleknek egy speciális ajándékát. És hogy ez teljes bizonyosság legyen, mindent bevett az Úr.

Rögtön a bejáratnál a mosdóból ömlött ki a víz, mert valaki egy zsebkeendővel eldugaszolta a lefolyót, és

megnyitotta a csapot. Berohantam, elzártam, kikotortam – szag ide vagy oda, két négyzetméteren akadályoztam meg könnyedén az özönvizet.

A következő pillanatban egy bácsihoz kellett futnom, aki tehetetlenül fekküdt magára hagyva a folyosón, és nem tudta betakarni magát. A másik oldalon egy néni a kezemet fogta, hogy vizet adjak neki.

Mamámra várva egy ismeretlen Ilonka néni az életéről és Horthy Miklósról mesélt, miközben fogta a kezében a vizeletgyűjtő zacskóját. Figyeltem rá, hallgattam, megölelt. Nem estem össze!

A kórteremben egy haldokló fekküdt a mamám mellett, és hörögve fejfel készült leborulni az ágyról..., el tudtam kapni!

Az első pár óra a kórházban teljes harckészültségben telt, és tudtam, hogy ez a változás bennem és körülöttem kegyelem. Beléptem egy új kapun, amelytől már nem félek, mert nem az orrom, a gyomrom, a fülem, a kezem... működik, hanem a nagy Gyógyító ereje!

És természetesen én sem lettem hős, csak parányi eszköz a tervében.

■ PAPP ANDREA

HETI ÚTRAVALÓ

„Krisztus Jézus megtörte a halál erejét, és az evangélium által világosságra hozta az elmúlhatatlan életet.” (2Tim 1,10)

Szentháromság ünnepe után a 16. héten az Útmutató reggeli és heti igéi az örök élet és a halál tényével szembesítenek, s örömhírt mondanak: életünk el van rejtve Krisztusban! „Ahogyan az Atya feltámasztja és megeleveníti a halottakat, úgy a Fiú is megeleveníti azokat, akiket akar.” (Jn 5,21; LK) Az Úr Jézus a benne reménykedők élete, szentsége, igazsága, és leghatalmasabb önkijelentése mindenkit válaszra készítet. Lázár feltámasztása előtt ezt mondta: „Én vagyok a feltámasztás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz énbennem, az nem hal meg soha. Hiszed-e ezt?” (Jn 11,25–26) S aki őt Isten Fiának vallja, s hisz benne, meglátja az Isten dicsőségét az örökkévalóságban. „Mert ő szabadított meg minket, és ő hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint...” (2Tim 1,9) Akik szolgálói lettek, boldogan hirdetik: „...a bűn zsoldja a halál, az Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 6,23) És vallják: „Szomjúhozik lelkem az élő Isten után.” (GyLk 704) Pál apostol hiszi, hogy élete a halálban is Krisztusban van elrejtve; s nem hagyja magát eltántorítani útítértől: „Hiszen én nemcsak megkötöttem, hanem meghalni is kész vagyok Jeruzsálemben az Úr Jézus nevéért.” (ApCsel 21,13) Jézus Isten; s halottfeltámasztásai az ő isteni hatalmának jelei. Jairus tizenkét éves leányának csak ennyit mondott: „Leányka, neked mondom, ébredj fel!” Ám előtte a zsinagógai előjárót így bátorította: „Ne félj, csak higgy!” (Mk 5,41.36) A legnagyobb misszionárius a fogságban is annak örül, hogy mások is a Krisztust hirdetik: „Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!” (Fil 1,21) A názáreti Jézus háromszor is kijelentette elfogói előtt: „Én vagyok”, s megmentette tanítványait: „Azok közül, akiket nekem adtál (Atyám), nem hagytam elveszni senkit.” (Jn 18,5–9) Ő ma is örök életet ad juhainak, kik őt követik. „...és senki sem ragadhatja ki őket az Atya kezéből”, mert: „Én és az Atya egy vagyunk.” (Jn 10,29.30) Mihály arkangyal emléknapiján Jézus emlékeztet a sátán trónfosztására: „Láttam a Sátánt vilámként leesni az égből.” (Lk 10,18) Mert „...háború támadt a mennyben: Mihály és angyalai harcra keltek a sárkánnyal, és a sárkány is harcra kelt angyalaival együtt, de nem tudott felülkerekedni; és azért többé nem volt maradása a mennyben.” (Jel 12,7–8) Ám a mindenkori tanítványok számára fontosabb: „...a nevetek fel van írva a mennyben.” (Lk 10,20) Luther szerint: „Mind az Isten Fiáért van, aki értünk emberré lett, vérét ontotta, hogy az ördögöt pokoli hadával, fegyverzetével, a bűnnel, halállal együtt lábunk alá tiporja, s boldogító eljövételével a hit e harcából a látás biztonságos dicsőségebe vigyen.” „Ha Lelked áthat, többé nem árthat / Néünk sátán, bűn, halál. / Legyőzted régen, s te tartod kézben, (...) / Dicsérod ének zeng, Jézus, néked. / (...) Itt és a mennyben. Halleluja!” (EÉ 364,2)

■ GARAI ANDRÁS

Hazatérés

országos evangelizáció

„Összegyűjtöm őket a föld pereméről...”
Jeremiás 31,8

Budapest, Deák téri evangélikus templom
2012. október 13.
szombat
10–16 óra

09:30 • Hívogató a templom előtt
– Evangélikus Központi Fúvósorvezetés Johann Gyula vezetésével

09:45 • Éneklés

10:00 • Köszöntés, ima – Szemerei János

Igehirdetés
Hazatérés (Jer 31,7–9) – Orbán Attila

Tanúságtétel – Miért jöttünk Magyarországra?
Firmita és Laetitia nővérek a németországi Darmstadtból
Avi Snyder misszionárius (USA)

11:30 • Szekciók, kerekasztal-beszélgetések
Ne félj! – versek Isten kertjéből Badin Ádám és Burovincz Laura (cselló) előadásában (a gimnázium díszterme)
Az egyház megtérése – Dr. Garádi Péter (gyülekezeti terem)
A család megtérése – Dr. Sallai János családterapeuta (klub)
Hol a föld pereme? A templomkapuban? – Deák László (a gimnázium 12-es tanterme)
Hogyan beszélgethetek Istennel?
– Dr. Györi Józsefné Dr. Drenyovszky Irén (a templom sekrestyéje)
Zsidók Jézusért – Avi Snyder, Tar Kata (tornaterem)
Miért jöttünk Magyarországra? – Firmita és Laetitia nővérek (udvarról nyíló klub)
A lelkipozíció kérdései – Bakay Beatrix (gyülekezeti kisterem)
Bibliakör – Orbán Attila (templom)
Bibliakör – Endreffy Géza (alagsori tornaterem)

12:45 • Ebédszünet
(az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14:00 • Tanúságtétel
– Szemeredi Bernadett színművész (ének)
Az első és a második kopernikuszi fordulat
– Prof. Dr. Kellermayer Miklós sejtudat

15:00 • Igehirdetés
Meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott (Lk 15,32) – Ittész István úrvacsora

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdeák Evangélikus Óvoda termeiben, a Gyermek- és Ifjúsági Osztály munkatársainak vezetésével. A 2–6 éveseknek a második emeleten, a 7–12 éveseknek az első emeleten. Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága.

HIRDETÉS

Felvételi tájékoztató a Deák téren

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba (1052 Budapest, Sütő u. 1.) a 2013/14-es tanévre felvételizni szándékozó diákok és szülei számára szeptember 29-én, szombaton 10 órakor felvételi tájékoztatót tartunk. Ezen az alkalmon az iskola igazgatója számol be a szülőknél iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről, a gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az iskolát. Szeretettel várjuk a most 4. és 8. osztályos, érdeklődő tanulókat szüleikkel együtt!

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Barna varangy

Ha valaki azt mondja – persze egy kis túlzással –, hogy „akkora békát láttam, mint a kalapom”, biztosan a barna varangy nőtényével találkozott. Ez a legnagyobb béka Magyarországon. A hímek viszont jóval kisebbek.

Barna bőrük „rücskös”, mirigyekkel teli, szemszivárványuk (íriszük) rezesen vörös vagy aranyosan csillogó.

Gyakori faj: erdőkben, mezőkön, kertekben mindenütt előfordul, de miután éjszakai életmódot folytat, csak ritkán találkozunk vele. Kivétel ez alól a február végi, márciusi szaporodási időszak, amikor nappal is mozog. A hímek ugrálva, a petékkel teli nőtények lustán mászva akár kilométernyi távolságból érkeznek ahhoz a vízhez, ahol meglátták a napvilágot. Ilyenkor mindenféle hallani unkozó hangjukat.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

rangy a kertész ingyenes segítője. Egész éjszaka vadászik, és mindent felfal – lőtűcsköket, gilisztákat, csigákat, rovarokat –, ami csak elé kerül. Kicsapható nyelvvel kapja el, majd két mellső lábával gyömöszöli a szájába áldozatait.

Az ócsai égerlápon és másutt is gyakran találkoztam a víz felé igyekvő állatokkal, és mindig segítettem nekik. Vagy a kezemben tartva, vagy – ha sokan voltak – a viharabátom zsebében vittem őket a vízhez. A lassú folyású árkokban, elöntésekben, kubikgödörökben a nőtények kocsonyás zsinórba rejtve rakják le petéiket. Utána elhagyják a vizet, és ismét éjszakai életmódot folytatnak.

A tizennégy–tizennyolc nap alatt kikelő lárvák összetartó, fekete csapokban úszkálnak a vízben. Moszatokkal élnek, és ha megijednek valamitől, a fenékre menekülnek. A vízben kopoltyúkkal lélegeznek, és csak átalakulásuk után válnak „igazi”, tüdővel lélegző békákká. Általában három év múlva válnak ivaréretté. A kertben megtelepedett barna va-

Sajnos a tavaszi vonulási időben rengeteget elpusztítanak közülük az utakon a száguldó autók. A kritikus helyeken az állatvédők fóliával szegélyezik az út vonulási felőli oldalát. A békák a húszméterenként lesüllyesztett vödörbe potyognak, és onnan kiszedve segítik át őket a túloldalra.

A békák senkit sem bántanak, ne féljetez tőlük, és ne bántásotk őket! Valamennyi fajuk védett.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen hosszúak a petezsinórok?
2. Hány pete rejtőzik bennük?
3. Mikor alakulnak át a lárvák?

Válaszok: 1. 5–7 méter; 2. három–nyolc; 3. június–júliusban

Ósatyák

► Mostani hatrészes sorozatunkban a három ósata – Ábrahám, Izsák és Jákób – történetét elevenítjük fel. Mindegyik részhez egy-egy feladatot is tartozik. Ezek helyes megfejtéseit összegyűjtve a sorozat végén küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.)! A borítéka írástok rá: Gyermekvár.

GYERMEKVÁR

2.

Ábrahámot az Úr kiválasztotta, és gazdagon megáldotta. Azonban Sárával együtt volt egy nagy bánatuk: öregek voltak már, de nem volt gyermekük. Pedig az Isten azt ígérte nekik, hogy annyi utódjuk lesz, mint égen a csillag.

Egy nap, amikor Ábrahám a Mamré tölgységében, a sátra árnyékában hűsölt, három férfi közeledett hozzá. Ahogy meglátta őket, felpattant a helyéről, és leborult előttük, miközben kérte őket:

– Kérlek, ne menjetek tovább! Mindjárt hozatok egy kis vizet, mosdátok meg a lábatokat, és pihenjete le a fa alatt! Mindjárt hozok nektek ennivalót is. Így felfrissülve mehetek majd tovább utatokra.

– Tegyé úgy, ahogy mondtad – feltették az idegenek.

Így is lett. Amíg a vándorok pihentek, Sára kenyeret sütött, Ábrahám pedig levágatott egy fiatal borjút. Amikor elkészült a finom étel, a három férfi jóllakott. Utána az egyikük megkérdezte:

– Hol van Sára, a feleséged?

– Itt, a sátorban.

– Egy esztendő múlva visszatérek hozzád. Akkor már Sárának lesz egy fia! Sára azonban nem a sátorban volt, hanem a sátor bejáratánál hallgatózott. Nevetni kezdett, amikor ezt a jóslatot hallotta. Idős volt már, és tudta, hogy annyi évesen nem lehet gyereke.

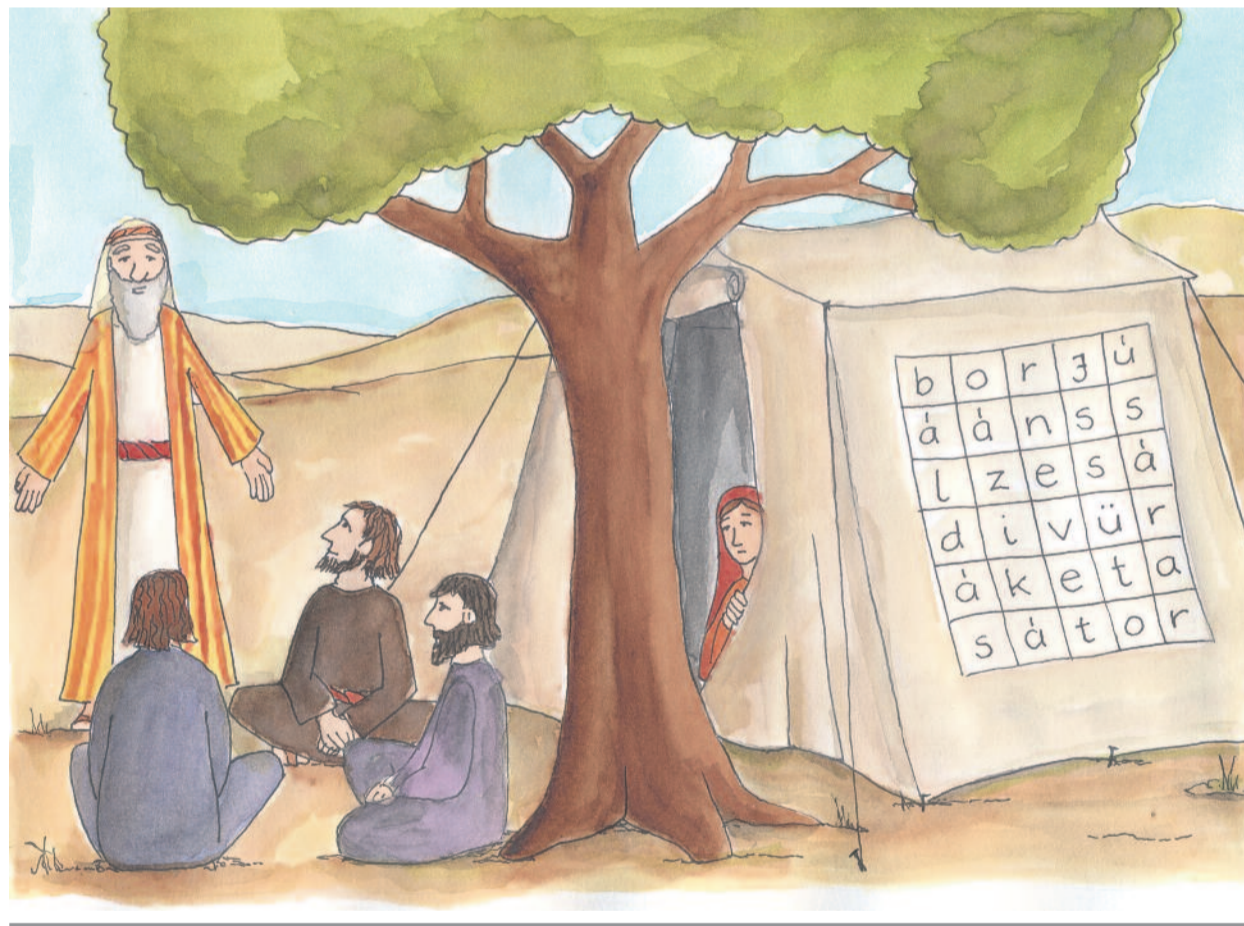
A férfi hallotta Sára nevetését, és azt kérdezte Ábrahámotól:

– Miért nevet Sára? És miért kétkedett a szavamban? Van-e valami lehetetlen az Úr számára? Egy év múlva visszatérek, és fia lesz Sárának.

Ugyanis az egyik látogató az Isten volt.

Húzzátok ki a megadott szavakat a betűhálóban! Függőleges és vízszintes irányban haladjatok! Egy betű több szóhoz is tartozhat. A megmaradt betűkből Ábrahám és Sára fiának nevét olvashatjátok össze. Ezt küldjétek be!

sátor nevet borjú
Sára áldás süt

Máté evangéliumában olvashatjuk Jézus példabeszédét a gazdáról, aki munkásokat fogadott fel a szőlőjébe. Többször is kiment napközben a piacra, hogy az ott álldogáló és felfogadásukra váró embereknek munkát kínáljon. Mindegyikkel egy dénárban egyezett meg.

A nap végén kiküldte vincellérét, hogy hívja össze a munkásokat, és fizesse ki a bérüket. Amikor mindenki megkapta a megígért egy dénárt, a kora reggel óta dolgozók lázadózni kezdtek. Azt mondták, nekik több fizetség jár, hiszen többet dolgoztak a szőlőben azoknál, akik csak délután érkeztek.

A gazda azonban nem bánt velük igazságtalanul: mindenki megkapta azt az összeget, amelyben megegyeztek.

Hogy jut el a vincellér a szőlőmunkáshoz?

A szőlőmunkások

► Neves evangélikus személyiségek emlékei, irathagyatékai is fontosak múltunk megismerése, hagyományaink megőrzése szempontjából. Az evangélikus arcképcsarnok egyik jeles tagjáról, *Kossuth Lajosról* szólunk születésének hónapjában, szeretnénk felhívni a figyelmet egyes, a Kossuth-kutatásokhoz nélkülözhetetlen forrásokra.

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Kossuth-iratok a Sátoraljaújhelyi Levéltárban

Ha a magyar történelem nagy evangélikus személyiségeire gondolunk, akkor az elsők között a kétszázötven évvel született Kossuth Lajos (1802–1894), a 19. századi magyar polgári átalakulás vezéralakja jut eszünkbe. Közismert, hogy az egykori Zemplén vármegyei Monok szülőtte Sárospatakon a Református Kollégium joghallgatója volt egy évig. Az azonban talán kevésbé ismert, hogy élete során Magyarországon a leghosszabb ideig – tizenhat évig – Sátoraljaújhelyen élt. Iskolai tanulmányait itt, Zemplén vármegye székvárosában kezdte (1808–1816); erről *Mikszáth Kálmán* is megemlékezett *Különös házasság* című regényében. Közéleti-politikai pályafutása első lépéseit is itt tette meg (1824–1832).

Mindezek fényében érthető, hogy a Zemplén vármegye egykori székházában található Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Sátoraljaújhelyi Fiókleveztára a Kossuth-kutatók számára igen gazdag forrásanyagot kínál, amelyet az elmúlt évtizedekben több forráskiadvány is feltárt és elérhetővé tett a nagyközönség számára.

A levéltárban őrzött Kossuth-iratok egy fontos csoportja életútjának első újhelyi szakaszához, iskolaéveihez kapcsolódik; ez a sátoraljaújhelyi piarista rendház iratanyagában maradt fenn. A tanulmányaira vonatkozó iratokból – amelyek az egyes osztályok tanulóinak félévi és évi végi eredményei alapján készült előmeneteli táblázatok (osztályrangsorok) – kiderül, hogy Kossuth, aki 1810–1816 között volt a piarista nagygyimnázium diákja, az eminensek közé tartozott. Ugyanakkor érdekesség,

A Sátoraljaújhelyi Fiókleveztárban őrzött képeslapok gyűjteményéből

hogy nem végezte el mind a hat osztályt, mivel a bölcseleti első osztályt, ahol retorikát tanultak, kétszer járta ki. (Ennek oka a hiányosan

fennmaradt források miatt sajnos nem állapítható meg.)

A következő csoportba sorolhatók a Zemplén Vármegye Levéltárban ta-

lálható iratok, azaz az egykori vármegyei szervek iratai. (A levéltár nemcsak az iratokat őrző intézményt jelenti, hanem olyan irategyüttesek csoportját, amelyeknek létrehozói szervezeti vagy családi kapcsolat fűzi egybe – így léteznek például minisztériumi, törvényhatósági, ezen belül is vármegyei vagy családi levéltárak.)

A vármegye levéltárában sok Kossuth által írt vagy rá és családjára vonatkozó irat maradt fenn a megyegyűlési jegyzőkönyvekben és a hozzájuk tartozó iratokban, de az első alispáni, a vármegyei adószedői, árvaszéki, törvényszéki, valamint az alispáni és szolgabírói bírósági iratok között is az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leveréséig tartó időszakból. Megtalálhatjuk ügyvédi diplomájának kihirdetését 1824-ből, amely egyúttal élete második újhelyi szakaszának kezdetét is jelzi, táblabírói kinevezését 1827-ből.

A fiatal Kossuth életének egyik fontos pillanata az 1831. évi kolerajárvány, amelynek elhárításában tevékenyen részt vett, s több levele is fennmaradt az ellene vívott küzdelemről. Más miatt is fontos volt azonban a kolerajárvány, illetve az azt követő véres kolerafelkelés. Ennek során a felkelt parasztok meggyilkolták *Reviczky János* szolgabírókat. Árváinak vagyontát a vármegyei árvaszék gondozta, s a javak összeírására kinevezett bizottságnak Kossuth is tagja lett. Ő ebből a vagyonból eladott tizenhét idejében elszámolni, emiatt vizsgálat indult ellene, amely 1832-ben zárult le, s kettőtörte zempléni pályafutását. A vizsgálat dokumentumait megtalálhatjuk a közgyűlési jegyzőkönyvekben és iratokban.

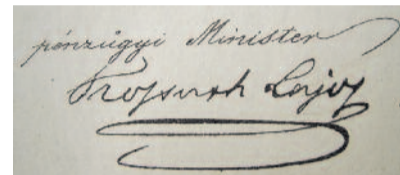
Kossuth ezután került Pozsonyba, ahol megindította az *Országgyűlési Tudósításokat*, majd – az 1832–1836-os országgyűlés után – ennek folytatásaként a *Törvényhatósági Tudósításokat*, ám ezzel kivívta Bécs rosszállását: az udvar be kívánta tiltani a lapot, s pert indított Kossuth ellen. Zemplén vármegye ekkor több alkalommal is Kossuthot támogató döntéseket hozott,

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

amelyek szintén fennmaradtak. A megyegyűlési iratok között szép számban találunk Kossuth 1848–1849-es tevékenységére vonatkozó, főként pénzügyministersége idejéből származó dokumentumokat.

Kossuth kézjegye

Az emigráció idejéből Kossuthra vonatkozó jelentősebb vármegyei forrás már csak az 1880–1890-es évekből található a törvényhatósági bizottság anyagai között, amikor is az idős államférfi előtti tisztelgés jellemzi az iratok hangvételét. Így megemlékeztek nyolcvanadik és kilencvenedik születésnapjáról; a vármegye 1889-ben tiltakozott állampolgárságának elvétele ellen; illetve 1894-ben méltó módon meggyászolták a megye nagy szülőjét.

Több Kossuth-irat maradt fenn a zempléni települések közül Sátoraljaújhely, Tokaj, Tállya levéltáraiban is, amelyek szintén kutathatók intézményünkben. Ezekből kiderül például, hogy Tállya evangélikus templomát, amelyben Kossuthot megkezesztelték, Kossuth-templomként is említik az 1890-es években.

E rövid áttekintés talán kedvet ébreszt az érdeklődők körében, hogy megismerjék a levéltár Kossuth-dokumentumait.

■ OLÁH TAMÁS
osztályvezető főlevéltáros,
Sátoraljaújhelyi Levéltár

A témáról bővebben a szerző *Kossuth Lajos és Zemplén vármegye (Miskolc, 2002)* című forráskiadványa szól.

A születési, házassági és halotti anyakönyvekben található rajzok

HIRDETÉS

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu

Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Kossuth nyomában

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium tanárai a gimnázium újkori történelmének huszadik évfordulója kapcsán meglátogatták *Kossuth Lajos* szülőházát Monokon. Az evangélikus egyház húsz évvel ezelőtt kapta vissza a gimnáziumot az államosítás után, ez az apropója a jubileumi tanévnek, amely a tantestületi kirándulással vette kezdetét.

HIRDETÉS

Meghívó főtéri férfigonferenciára

Férfigonferenciát tartunk október 5–7. között, péntek déltől vasárnap délig Fótton, a Kántorképző Intézet épületében (2151 Fót, Berda József u. 3.).

A programból: előadás a férfiak hitének kérdéseiről, a hit és természettudomány kapcsolatáról, az iszlámról mint férfias vallásról, továbbá áhítat, sport és kirándulás. Részvételi díj teljes ellátással 6800 forint. Rövidebb idejű részvétellel is van lehetőség.

Jelentkezni lehet a ferenc.kohary@lutheran.hu e-mail címen, illetve telefonon a 96/360-013-as vonalra vagy a 20/824-7122 egyházi mobilszámon. Mindenkit szeretettel várunk!

Tizedszer is pöttyösben

A két világháború közötti mulatságok nyomán rendezik meg 2003 óta minden évben a Vajda Sára Ifjúsági és Kulturális Egyesület a pöttyös bálokat Pusztaföldváron. A huszadik század elején a helyi evangélikus fiatalok társasági eseménye volt az est a Békés megyei faluban. A szeptember 15-én tartott, tizedik „újkori” pöttyös bál díszvendége *Sitkei Józsefné* és *Varga Sándorné* volt. A „pöttyös néni”, akik már hét évtizeddel ezelőtt is pöttyösben mulattak, nem mellékesen a helyi evangélikus gyülekezet 91. életévüket betöltött, tiszteletbeli presbiterei. A bálban együtt mulatott a falu apraja-nagyja, közel kétszáz vendég. A szervezők ajándékkal köszöntötték a legifjabb bálózót, a tizenegy hónapos *Nórikát*, aki maga is pöttyös ruhát öltött az ünnepi estére. ■ -Ó -Ó -A

A diakónia napja

Tisztelettel és szeretettel várjuk szeptember 25-én a Deák téri evangélikus templomba a diakónia napjára, a Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálatának ünnepére. *Sztechlo Gábor* születésnapján a diakóniában dolgozó munkatársakkal, önkéntesekkel és a ránk bízottakkal adunk hálát az elvégzett munkáért és a kapott lehetőségekért.

Az ünnep programja

13.00: Ünnepi úrvacsorás istentisztelet. – Az igehirdetés szolgálatát *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke végzi. Az istentisztelet keretében kerül sor Az Év Diakóniai Munkatársa, Az Év Szponzora és Az Év Önkéntese díjak átadására. Köszöntőt mond *Soltész Miklós*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára.

15.00: Az *Ancilla Domini – Túrmezei Erzsébet-életrajz* bemutatója. – A könyvet bemutatja *Radosné Lengyel Anna*, a Déli Evangélikus Egyházkerület felügyelője, az MEE országosfelügyelő-helyettese.

15.30: Koszorúzás *Sztechlo Gábor* szobránál. – Közreműködik a lajoskómároi evangélikus részfúvószenekar. Vezényel: *Decmann Erzsébet*.

16.00: Fogadás a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében. Kérjük, hogy részvételi szándékát jelezze a felnottkepzes@lutheran.hu e-mail címen vagy az 1/486-3548-as faxszámon szeptember 21-ig.

EVANGELIKUSELET.HU

Istentiszteleti rend • 2012. szeptember 23.

Szentháromság ünnepe után 16. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 7,11–17; Ef 3,13–21. Alapige: Jer 14,7–9. Énekek: 355., 322.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.) Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10.; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budaörs, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákospalota, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákosszabcsa, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosszentmihály, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára. Összeállította: BODA ZSUZSA

Ígéretes pesthidegkúti születésnap

▶ Hatvanegy évvel ezelőtt a mindig nagyon fontos diakóniai szolgálat mellett a kármentés, a Fébé-egyesület akkor államosított épületei megmentésének célja vezérelte a pesthidegkúti evangélikus szeretetotthon létrehozót. Az elmúlt vasárnap a Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthon fennállásának évfordulóján tartott bensőséges ünnepségen már az intézmény bővítéséről is beszámolhattak az otthon vezetői. Az ünnepségen elhangzott köszöntők nemcsak a hat évtizedes munkát méltatták, nemcsak a fogyatékkal élők és idősek gondozásának fontosságát hangsúlyozták, hanem nagy ívű tervekről is szóltak. *Kákay István*, egyházunk országos irodájának igazgatója megerősítette, hogy az immár szűknek bizonyuló otthon újabb ingatlanra gazdagodik. A zenés kerti mulatságon a népes vendégereg megtekintette az új épület terveit, megköszönhette az erdélyi szakácsnők töltött káposztját, a német küldöttség bratwurstját, és vásárolhatott az otthon lakóinak kézművesmunkáiból is.

A hatvanegy évvel ezelőtti drámai fejleményeket, az intézet születésének körülményeit *Békés Tamás*, a pesthidegkúti gyülekezet felügyelője eleveintette fel.

Az Államvédelmi Hatóság már ellehetetlenítette *Sztechlo Gábor* örökös-kereszties munkáját, mert megtudta, hogy az embermentő evangélikus lelkész a Szibériába hurcoltak és a politikai okokból bebörtönöztek gyermekeinek is menedéket adott. Már költöznie kellett a soproni teológiának, feloszlatták – a rendházakkal együtt – a Fébét, majd államosították a diakónisszák pesthidegkúti ingatlanait, mert attól tartottak, hogy az ideköltöző teológusok visszacsémpészik a diakónisszák az épületbe.

Az akkori egyházi vezetés – a rá egyébként nem mindig jellemző találékonysággal – mesteri húzással

húzza keresztül a sötét tervek: egy kiköltöző teológus helyére három fogyatékos gyermek került, így benépesült az otthon. E fejlemények látán tehetetlen volt az egyházat ellehetetleníteni igyekvő hatalom.

Az otthon méltó a híres előd, *Sztechlo Gábor* munkásságához. Állandó a helyhiány, átlagosan két évet várnak férőhelyre a rászorultak, s a bővítés azért is indokolt, mert korszerűsíteni kell a fogyatékos gyermekek ápolásának helyét adó részleget.

A vendégek az istentiszteleten és az azt követő vidám kerti ünnepségen is meggyőződhetnek a bővítés fontosságáról: szűknek bizonyult a templom, sokan kiszorultak, csak a karzatot kaphattak helyet. A helyi gyülekezet tagjai arról mesélnek, hogy máskor is eljönnek a fogyatékkal élők a templomba, de most ünneplőbe öltözve

még azok is besantikáltak, vagy begördültek toloszékkal, akik máskor inkább szobájukban imádkoznak.

A német testvérintézmény idén is képviseltette magát, *Frau Zademack* lelkész a gyengéket erősítő hitről beszélt. Prédikációját *Sztojanovics András*, a Sarepta igazgató lelkésze fordította magyarra. *Zademack* asszony kedves közvetlenséggel szólt arról, hogy Jézus mindig felkarolta a gyengéket és elesetteket, s az *Ószövetség* csak első pillantásra szól a nagy hősökről, hiszen például Mózes és Dávid is küzdött gyengeségeivel: a népét az ígéret földjére vezető próféta beszédhibás volt, Dávid pedig kicsiny gyermekként küzdött Góliáttal. Az istentiszteleten első ízben szolgált a pesthidegkúti gyülekezet énekkara – *Haydn*-, *Clemens*-, *Bach*- és *Schubert*-műveket adtak elő.

Üdítő volt látni, hogy milyen sok intézmény képviseltette magát az évfordulón. *Jegesi Zoltánné* otthonvezető mutatta be az ünnepet köszöntő vezetőket, közöttük *Kákay Istvánt*, az országos iroda igazgatóját és *dr. Kalina Katalint*, a Sztechlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium igazgatóját. Utóbbi beszámolt arról, hogy az iskolában diakóniai képzés is indulhatott.

Köszöntötte az otthont a hidegkúti részönkormányzat vezetője, *Csabai Péter*; majd *Békés Tamás* gyülekezeti felügyelő tolmácsolta *Némethy Uzo* ni *Hanna* üdvözlését, mivel az egyházmegyei felügyelő – betegsége miatt – nem tudott részt venni az ünnepségen. Üdvözlő szavakat mondott *Fodor Viktor* hidegkúti lelkész és *Porcsalmy Zsófia*, a Johannita Segítő Szolgálat munkatársa is. A johannita fiatalok rendszeresen bejárnak az otthonba, lelki támaszt nyújtanak a gondozottaknak, szívesen végzik áldozatos munkájukat. Végül egy régi ismerős, *Gertrud Heublein* mutatta be diakónissza társait, s magyar mondatokat is beleszólt mondanójába. Nagy taps fogadta, amikor kissé németes kiejtéssel, de mindenki számára érthetően mondta a köszöntést: „Erős vár a mi Istenünk!” ■ B. WALKÓ GYÖRGY

Az esperesek is elkezdtek...

▶ Alig két héttel a három egyházkerület munkaévkezdő lelkészkonferenciái után egyházunk esperesei is a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban gyűltek össze, hogy közös szellemi-lelki tréninggel kezdjék el a következő munkáikat. Ennek a tréningnek a megtartását még az előző, aszóni tanácskozáson döntötték el az esperesek. A program összeállítására *dr. Lackner Pál* országos programkoordinátort kérték fel. A szeptember 9–11. között rendezett tanácskozáson értékes előadásokat és nagy-szerű előadókat hallgathattak meg egyházunk középvezetői.

Lackner Pál a tanácskozásnak a *Csofópontok vezetés közben* címet adta, amellyel azt jelezte, hogy az esperesek munkájuk végzése közben olyanok, mint a közlekedésben részt vevők, akik újra és újra döntési helyzetben találják magukat. Ennek a helyzetnek veszélyei és lehetőségei egyaránt vannak. A vezetéses konfliktusokkal is jár, hiszen nem csak nép-

szerű feladatokat látnak el, ám ezeket a helyzeteket nem kikerülni kell, hanem felkészülten megoldani őket.

A felkért előadók sok mindenre kitértek. *Bak Péternek*, a Dél-pesti Egyházmegye felügyelőjének előadása a feladatszabásról, -tervezésről és -ellenőrzésről szólt. *Krámer György* püspökhelyettes az önismertetről és a helyzetfelismerésről be-

szélt. *Dr. Orosz Gábor Viktor*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Rendszeres Teológiai Tan-székének adjunktusa pedig a hatalom mint cél témáját járta körül.

Iffy dr. Hafenscher Károly, révfülöpi oktatási központunk igazgatója a vezetés nehézségeivel kapcsolatban a vizitációk és a személyügyek problémakörét érintette. *Dr. Szabóné Mátrai Marianna*, az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője az önképzésről és a kollégák képzéséről fejtette ki véleményét.

Sikerült előadónak felkérni *dr. Réthelyi Miklós* egyetemi tanárt, volt nemzetierőforrás-minisztert is, aki a közigazgatásban szerzett tapasztalatait osztotta meg hallgatóival, amikor a konzekvens vezetésről és a konfliktusminimalizálás fontosságáról beszélt. Egy másik „külsős” előadó is megosztotta gondolatait a résztvevőkkel. *Dr. Korzenszky Richárd*, a Tihanyi Bencés Apátság perjele előadásában a páztorlás és a vezetés dialektikájának kérdéseit boncolgatta.

A reggeli és esti elmélkedéseket egyházunk püspökei és *Bencze András* püspökhelyettes tartotta Pál apostol *Timóteushoz írott első levele*nek 3. és 4. fejezete alapján.

Gáncs Péter elnök-püspök áhítatának helyszíneként az egyik révfülöpi romtemplomot választotta (*képiünkön*). ■ KISS MIKLÓS

Nemcsak kinézünk az ablakon, ki is mászunk rajta

Még bárki számára ingyenesen letölthető a Microsoft Windows, azaz „Ablakok” nevű operációs rendszerének 8-as változata, amely persze csak „fejlesztői előzetes”, és az októberi hivatalos premier után már nem fog működni. A hozzáértők egy virtuális gépbe telepítve megnézhetik, miként is képzeletben a redmondi cég vezetősége az informatika alakulását a következő években.

A Microsoft a Windows 95 csaknem húsz évvel ezelőtti megjelenésével tört be igazán a háztartások világába, az elmúlt időszakban azonban bravúrosan felépített üzleti elképzeléseik egyszerűen légüres térbe kerültek. A Microsoft operációs rendszerét használják a legtöbben a világon, és még manapság is sokak számára a Word a szövegszerkesztő, az Excel pedig a táblázatkezelő szinonimája. A webes irodai alkalmazások megjelenésével mindkét fronton egyszerre kényszerült harcra a cég: az internetes tartalmak fogyasztásához szükséges böngészőprogramok minden platformon ugyanúgy kezelhetők, a velük elérhető on-line programok pedig feleslegessé teszik egy dobozos szoftver megvásárlását és telepítését.

A csaknem tizenegy éve kiadott Windows XP éppen ezért bőven megfelelő még bárki számára, hiszen ezen az operációs rendszeren játszva elfut a Google Chrome vagy a Mozilla Firefox legújabb változata is. A Windows XP utódjaként kiadott Windows Vista csúfos kudarca után a Windows 7 összerakása tényleg jól sikerült, éppen ezért még kevesebben

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

gondolhatják úgy, hogy arról frissíteniük kellene.

Még inkább ezt az elképzelést erősíti meg az az információ, hogy a Windows XP-ről történő váltás is rendkívül lassú, hiszen egészen mostanáig ez volt a legtöbb gépen futó operációs rendszer világvizonylatban. A magyarországi helyzetkép (www.rankings.hu/hu/rankings/operating-systems.html) még mindig az XP előnyét mutatja (47,96%) a 7-esel szemben (42,06%), így könnyen elképzelhető, hogy az új operációs rendszer esetén is csak lassú növekedésre lehet majd számítani.

Régebben az új operációs rendszer új lehetőségeket is jelentett, most azonban már időnk nagy részét a neten lógva töltjük, ezért leginkább a böngészőnk képességei számítanak. A web fejlődése szintén mérföldköhöz érkezett, ugyanis a HTML5 nevű nyílt szabvány diadala a Flash-alkalmazások felett immár végleges, ugyanis nemrég az azt fejlesztő Adobe cég bejelentette, hogy immár ők is HTML5-eszközökre fognak koncentrálni.

A Flash-animációk és -alkalmazások kicsit mindig is kilógtak a teljesen nyitott web közegéből. Korábban a böngészők korlátozott képességei miatt lehetett elsősorban szükség arra, hogy a látványos elemeket felvo-

nultatni képes Flash-programot építsenek be az oldalba, azonban ezek nemcsak komoly erőforrásokat foglaltak le a gép teljesítményéből, de legtöbbször a web működésétől idegen kezelőfelülettel még egyébként is megnehezítették a használatot. Végül úgy tűnt, az internetes játékok, illetve a videolejátszás az a terület, ahol a Flash megtalálta a helyét, de a HTML-szabvány legújabb generációja ezeket a lehetőségeket is nyújtja.

A Flash nyilvánvaló hanyatlása 2007-re tehető, amikor az Apple akkori vezetője, Steve Jobs az evolúciós ugrást jelentő iPhone-ból egyszerűen kihagyta a Flash lejátszásának lehetőségét, és ehhez a döntéséhez éveken át ragaszkodott is. Olyannyira bevált ez a számítása, hogy bár a rivális Android operációs rendszert fejlesztő Google is kiállt a Flash használata mellett, idővel ők is letettek ennek alkalmazásáról.

A HTML5 lehetőségei viszont az általi számítógépen, okostelefonon és táblagépen egyaránt kihasználhatók, így valójában egy jó böngészőre van csak szükség ahhoz, hogy lépést tartjunk az informatikai fejlődéssel. A Mozilla a Firefox OS nevű rendszerével egyenesen olyan új környezetet csomagol össze, amelyben a képernyőn megjelenő minden egyes információ egy böngészőben feldolgozott oldalként jelenik meg. A jövő nem feltétlenül lesz azonban ilyen – mindenesetre azoknak, akik főleg csak internetezésre használják a gépüket, nincsen igazán okuk az operációs rendszer frissítésére.

■ N. B.

Egyházzenei tábor Órimagyarósdon

► Az Órimagyarósdai evangélikus gyülekezet Életfa vendégháza a nyár közepén egy héten át adott otthont a Vasi Egyházmegye újjászerveződő egyházzenei táborának. A többéves szünet után megújult környezetben és a régi lelkesedéssel folytatták a zenetanítást azok a fiatalok, akiknek az életében mély nyomot hagytak az itt rendezett korábbi táborok.

Mezei Melinda, a tábor zenei vezetője az énekkart vezényelte, emellett szolfézst és zongorajátékot oktatott. Király Dóra a fűfűsöket, Láng Annamária a zongoristákat, Lócsi Levente a gitárosokat, magam pedig a harmóniumon tanulókat segítettem abban, hogy a megfelelő hangok a megfelelő időben szólaljanak meg. A táborba az egyházmegye határain kívülről is érkeztek néhányan. A harmincöt fős közösséget erősítette, színesítette az is, hogy más felekezetű, főként katolikus táborlakók is voltak velünk.

Egyházzenei tábort szerveztünk. Mindkét szó hangsúlyos.

Egyházzenei, mert mind a hangszeres, mind az énekkari munka tartalma és célja az egyház zenéjének megismertetése, megszerettetése. Minél fiatalabb korban kezdi

ezt el valaki, annál inkább zenei kultúrájának részévé válik. Főti kántorképzős tapasztalat, hogy az ott tanulók többsége számára nem idegen, hanem természetes az éneklés és a színesebb liturgia ismerete, hiszen zenei szocializációjuk részét alkotja, melyhez személyes élmények is kötődnek.

Tábor – nem zeneiskola, de nem is kántorképző. Nem kíván és nem is tud konkurálni Fóttal, viszont kifejezett célja, hogy pozitív élményeket és indítást adjon a magasabb szintű zeneoktatáshoz, és a közös éneklésben és zenélésben szerzett közösségi élmény iránti vágyat is fölkeltsen és táplálja. A hangszeres és zeneelméleti oktatás mellett (órarend szerint) reggeli és esti áhítatot is tartottunk, de természetesen szabad programokat is, így például egyik délután a ká-

nikulai melegben a Vadása-tó hűs vizében találtunk menedéket.

Különleges élményt jelentettek kicsik és nagyok számára egyaránt a Mevisz (Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség) Bárka mozgássérült-táborával közösen szervezett vetélkedők. A falu területén és a mozgássérültek táborában ötletes feladatokat oldottak meg a zenei tábor résztvevőiből és a mozgássérültekből összeálló csapatok. A mozgássérültekkel való találkozás első perceinek érthető visszafogottsága semmivé foszlott, és a szombati falunapon már ismerősként beszélgettek, játszottak a két tábor résztvevői. (Köszönet a szervezésért Pethő-Udvardi Andrea lelkésznek, aki korábban a mozgássérülttáborok vezetője volt, és a zenei táborban is szívvel-lellekkel vett részt.)

A tábor augusztus 5-én, vasárnap a gyülekezeti istentisztelettel zárult, amelyen a táborlakók énekkari művekkel és hangszeres zenével gazdagították a liturgiát. Tanárok és tanítók egybehangozóan így köszöntünk el egymástól: Jövőre folytatjuk!

■ Kovács László lelkész, a Vasi Egyházmegye zenei felelőse

Harcban a korszellemmel

Kapcsolatépítő kurzus

Előadás-sorozat 2012 őszen–télén a Ráday Kollégium dísztermében (Budapest IX. ker., Ráday u. 28.) hétfő esténként 18 órai kezdettel. Előadó: dr. Pálhegyi Ferenc.

Október 29. – *Kapcsolatunk szakítópróbái*

November 5. – *A hűtlenség ellenszere*

November 12. – *Terhes örökségeink*

November 19. – *Családi szereposztás*

November 26. – *Konfliktusban önmagammal és a társammal*

December 3. – *Valóban menthetetlen a házasságunk?*

December 10. – *Megbocsátás és parancsba kapott szeretet*

HIRDETÉS

Jótekonysági felhívás

Nemere Dóra néhány évvel ezelőtt úgy döntött, ki akarja magát próbálni, megtapasztalva, hogyan tud segíteni másoknak. Önkéntesnek szegődött, és a sorsa Haitibe vitte, ahol ugyan nem éppen az várta, amire számított, de nem fordult vissza.

Huszonöt évesen többnyire magatehetetlen, különböző sérülésekkel passzívan élő árvák ellátásában kezdett segédkezni, majd néhány elkapott „épphogy mosoly” arra készítette, hogy ne nyugodjon bele az eleve elrendeltnek tűnő sorsokba. A világ másik felén, teljesen más kultúrájú, felfogású emberek között elvetette a fejlesztés, a terápia gondolatát magvait. Zene- és táncterapeutákkal együttműködve foglalkozásokkal, kirándulásokkal, akiknél lehet, taníttatással ad reménysugarat és kilátást egy jobb életre az ottani világ árváinak ez a magyar lány, aki teljesen egyedül, Budapestről indult, és ma Haitin a sérült gyerekek lakóotthonának igazgatója.

Ősztől tervezett projektjei a következők:

- Rendszeres fizioterápia több helyi munkatárs bevonásával, akiket a külföldi csoportok tanítanak be.
- Terápiás szoba építése, berendezése a sérült gyerekek fejlesztése érdekében.
- Tánc- és zenetanítás az egészséges és sérült gyermekek részére.
- Öt sérült gyermek otthoni taníttatása.
- Három sérült gyermek iskoláztatása egy speciális iskolában.
- Speciális edzések beindítása, a fogyatékos gyerekek sportolási lehetőségének biztosítása.

Ezekhez a projektekhez gyűjt Dóra most adományt többféle módon. Az otthon lakói számára *adománygyűjtő estet* rendez szeptember 26-án 19 órától az Ötkertben (1051 Budapest, Zrínyi u. 4.).

A program: képzítés, filmvetítés, beszámoló, tűztánc, tombola és fel-lépők (*Cherry Bomb, Peet Project, Gájer Bálint, Szőke Nikolett, Billing Bodies, Bebe, Bogi, Frenk, Szabó Balázs, Mihályi Réka*).

Szponzorprogramot hozott létre az alapítvány, amely a gyermekek általános ellátására irányul (információk: www.usfch.org/sponsorships.htm).

Ez a program kizárólag a sérült gyerekek oktatására jött létre. Ezek a gyerekek eddig semmilyen oktatásban nem részesültek, pedig közülük számosan magas szinten fejleszthetők, ezért nagyon sokat jelent nekik az oktatás lehetősége. Némelyiküket a teljes, önálló életre is fel lehet készíteni.

Egy gyerek otthoni taníttatása havi 50 dollár, iskolába járatása étkezéssel és közlekedéssel együtt havi 100 dollár. Minimum havi 3000 forint befizetésével már bárki támogathatja ezt a programot, és a pártfogolt gyerekekkel személyes kapcsolatot is kialakíthat. Háromhavonta, amikor az iskolában értékelés van, a szponzor is képes beszámolót kap, hogy tudja, hogyan teljesít az általa pártfogolt gyermek.

Nagyon sokat jelent a gyerekeknek, hogy valahol a világban van egy ember, akinek ők fontosak. Ők úgy hívják a segítőt, hogy „mama blanc” vagy „papa blanc”, és örömmel készítenek nekik kisebb ajándékokat.

Ha érdeklí ez a program, kérem, írjon a dnemere@yahoo.com-ra.

HIRDETÉS

Meghívó lepramissziói csendesnapra

A Lepramisszió őszi csendesnapra és rövid közgyűlésre várja támogatóit és az érdeklődőket október 1-jén, hétfőn 10 órára a Református Missziói Központ (Budapest XV. ker., Alag u. 3.) nagytermébe. A kínai lepramissziós munkát *Riskóné Fazekas Márta* igazgató mutatja be képes beszámolóval. Az alkalom szeretetvendégséggel zárul.

Meghívó templomszentelésre

„Én vagyok az Úr, minden élőknek az Istene. Van-e számomra lehetetlen?” (Jer 32,27)

A Szügyi Evangélikus Egyházközség nevében szeretettel meghívjuk megújult templomunk újrászentelési istentiszteletére, melyet dr. Fabiny Tamás püspök úr szolgálatával tartunk szeptember 23-án, vasárnap 15 órakor. Erős vár a mi Istenünk!

A szügyi gyülekezet elnöksége

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZHÍR

„Senkinek se tartoztatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek.” (Róm 13,8)

Mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal, akik szerették és ismerték, hogy *Ponicsán Imréné Sziráczky Katalin* – szeretett édesanyánk, nagymamánk, dédnagymamánk – szeptember 11-én hazatért megváltó Urához. Utolsó útjára a kiskőrösi evangélikus temető ravatalozójából szeptember 21-én 14 órakor kísérik el.

A gyászoló család

Evangélikus magazin a Magyar Televízióban

Szeptember 23-án, vasárnap az M1-en 9.15-kor, az M2-n 12.10-kor *Evangélikus magazint* láthatunk, melyben beszámolunk a Kiskőrösi Petőfi Sándor Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kertészeti Szakközépiskola évnnyitójáról, *Mészáros Tamás* egyházközeleti felügyelő beiktatásáról és a Wallenberg-megemlékezésről. Szerkesztő: Nagy László.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 23-ától szeptember 30-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Benne: Vasárnapi orgonamuzsika	9.30 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)	10.00 / M1 <i>Kerékpártúra (biciklimagazin)</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház főlórája
8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (www.civillradio.hu, ismétlés: 22.00)	13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház főlórája	10.40 / M2 <i>Mindentudás Egyeteme 2.0</i> (tudományos ismeretterjesztő műsor)	14.00 / Pax Tv <i>Az anyaméh gyümölcse</i> jutalom (családtervező sorozat)
8.30 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	20.10 / Duna Tv <i>Petőfi</i> (magyar tévéfilmsorozat)	12.05 / Bartók rádió <i>Budapesti Bach-hét, 2012</i> Várdai István gordonkahangversenye a Deák téri evangélikus templomban	14.25 / RTL Klub <i>A múlt titkai</i> (amerikai film, 1996) (86’)
9.05 / M1 <i>Kérdések a Bibliában</i>	21.15 / Bartók rádió <i>Úri muri</i> Móricz Zsigmond regényének rádióváltozata	15.00 / M2 <i>A napsugár nyomában</i> Rockenbauer Pál sorozata	15.00 / Duna Tv <i>A Himalája ösvényein</i> (dél-koreai ismeretterjesztő sorozat)
15.00 / Magyar Katolikus Rádió <i>Nyelvédesanyánk</i> Anyanyelvi műsor a családoknak	21.40 / Duna Tv <i>Végváriak</i> (magyar dokumentumfilm)	20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (www.corvinusradio.hu)	20.50 / Duna World <i>Horvátország ékkövei</i> (magyar ismeretterjesztő film)
15.05 / Bartók rádió <i>Jubiláte Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája	23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (www.radio17.hu)	20.06 / Kossuth rádió <i>Aranyalap</i> (kulturális magazinműsor)	21.00 / Bartók rádió <i>Mesterművek – mesterfokon</i> Benne: Bach: d-moll zongoraverseny BWV 1052
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.30 / Duna Tv <i>Tíz év múlva</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat)	5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i>	9.10 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (www.radio17.hu)
Családtörténetek	9.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Goldmark:	9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i>	10.25 / M1 <i>Református magazin</i>
12.44 / Bartók rádió <i>Hangverseny délidőben</i> A Bécsi Concentus Musicus játsszik	Sába királynője (részletek)	16.15 / Duna Tv <i>Álmodni lehet</i> (francia játékfilm, 1991) (93’)	15.05 / Bartók rádió <i>Beszélgések az egyházzeneiről</i> Zsidó és keresztény ünnepek
19.35 / Bartók rádió <i>Brahms: Német rekviem</i>	9.30 / Duna Tv <i>A Habsburgok és Magyarország</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)	20.30 / Kossuth rádió <i>Esti séta</i>	20.00 / Duna Tv <i>Széky János:</i> <i>Caligula helytartója</i> A Kecskeméti Katona József Színház előadása felvételtől
20.35 / M2 <i>Molière: A képzelt beteg</i> (magyar tévéjáték, 1971) (86’)	10.30 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat)	21.20 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tókéczki László műsora	20.15 / Duna World <i>„Maradok, másként nem tehetek” –</i> <i>In memoriam Sütő András</i> (magyar dokumentumfilm)
21.40 / Duna World <i>Lyukasóra (irodalmi műsor)</i>	A Gellért	22.30 / Duna Tv <i>MűpArt</i> New Orleans Swing	22.00 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Benne: Händel: Karmelita vecsernye
23.30 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Benne: Szokolay Sándor: Palma (kantáta)	19.05 / Duna Tv <i>Negyvenéves</i> <i>a táncművészet</i>	24.00 / Bartók rádió <i>Dzsesszkoncertek</i> Kanizsai nemzetközi dzsessz- és világzenei fesztivál	
23.40 / M1 <i>Angi jelenti</i> Angi a tanyán	22.00 / Bartók rádió <i>Celluloidák</i> A legjobb filmzenék		
	23.20 / M1 <i>Mi ketten</i> (angol filmvígjáték, 1987) (10’)		

GYÁSZHÍR

„Lenyúlt a magasból, és fölvettem engem...” (Zsolt 18,17)

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy *Wiszkidenszky András Lajos* szeptember 5-én, életének 65. évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Felejtetetlen halottunktól szeptember 27-én, csütörtökön 14 órakor veszünk végső búcsút a Deák téri evangélikus templomban (Budapest V. ker., Deák Ferenc tér). Kérjük, a virágra szánt összeget a templomban elhelyezett perselybe legyenek kedvesek bedobni. Az összegyűlt pénzt a rákoskeresztúri Podmaniczky János Evangélikus Általános Iskola javára ajánlja fel a család.

Eljött a búcsú ideje...

Gyászolják: felesége, gyermekei, rokonai, barátai és a gyülekezet tagjai.

Távíratcím: Wiszkidenszky, 1172 Budapest, Robogó u. 19.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 23.)

Én vagyok az Úr, minden élőknek az Istene. Van-e számomra lehetetlen? Jer 32,27 (Jel 1,8; Jn 11,1/2/3.17–27/41–45/; 2Tim 1,7–10; Zsolt 42) Közvetlenül azután, hogy a babiloniak körülzárták Jeruzsálemet, Isten arra utasította Jeremiást, hogy vásároljon szántóföldet ősei birtokán. A próféta tudta, hogy az ország hetven évre az ellenség kezére kerül, a népet pedig fogságba hurcolják. De Isten megértette vele ennek az értelmetlennek tűnő birtokvásárlásnak az üzenetét: eljön az idő, amikor a most fogságba menő nép újra ősei földjén fog szántani és aratni. Mert Isten számára nincs lehetetlen.

Ugyanerre gondolt *Aquinói Tamás*, a középkor teológus fejedelme, majd nyomában *Luther is*, amikor arra a kérdésre, mit tennének, ha tudnák, hogy másnap beköszönt a világvége, mindketten azt felelték: még aznap elültetnék egy almafát. Így fejezték ki hitüket, hogy Isten megtartja ígéretét, és új világot teremt, ahol bizonyosan ott lesz az ő almájuk is, és ehetnek a gyümölcséből. Mert Isten számára nincs lehetetlen.

Amikor napjainknak sokan gondolnak aggodalommal a december 21-én korszakot záró maja naptár rejtélyes üzenetére, és félve latolgatják egy világvéggel felérő kozmikus katasztrófa lehetőségét, a hit bennünket munkánk további végzésére kell, hogy ösztönözzön azzal a reménységgel, hogy amit ma teszünk, akkor sem értelmetlen, ha a világvége akár már holnap bekövetkezik. Meg fogjuk ízlelni munkánk gyümölcsét, mert Istennek semmi sem lehetetlen.

Hétfő (szeptember 24.)

Hiszen olyanok vagytok a kezemb, mint az agyag a fazekas kezében. Jer 18,6b (Fil 2,13; Róm 6,18–23; Jer 27,1–22) Mi szüntelenül valamivé válni, valakivé lenni szeretnénk, az agyag viszont – anélkül, hogy beleszólhatna – azzá válik, amivé a fazekas alakítja. A próféta kijelentését csak a teremtmény Teremtője előtti alázatával, igazi gyermeki hittel lehet elfogadni.

Kedd (szeptember 25.)

Bizony, a ti gondolataitok nem az én gondolataim, és a ti utaitok nem az én utaim – így szól az Úr. Ézs 55,8 (Mk 1,17–18; ApCsel 21,8–14; Jer 28,1–17) Teremtőmennyi alázatra, ugyanakkor gyermeki bizalomra van szükségünk, hogy Isten útján engedjük vezetni magunkat. Mert emberi értelmünk szerint Krisztus nyomdokának követése az élet elvesztéséhez vezet, és csak hitünk bizonyosodhat meg róla, hogy az örök élet elnyerésének ez az egyetlen lehetséges útja.

Szerda (szeptember 26.)

Ezért a nagyok között adok neki részt, a hatalmasokkal együtt részesül zsákmányban, hiszen önként ment a halálba. Ézs 53,12 (Mt 11,27; Mk 5,21–24.35–43; Jer 29,1–14) A keresztények ezt a próféciát mindig Krisztusra vonatkoztatták. A mondat úgy is fordítható, hogy Isten a nagyokat adja neki osztályrészül, és a hatalmasokat zsákmányul – azaz önként vállalt haláláért minden ellenséges hatalom fölött Úrrá teszi.

Csütörtök (szeptember 27.)

Tarts életben bennünket, és mi segítségül hívjuk nevedet. Zsolt 80,19b (Mk 10,52; Fil 1,19–26; Jer 30,1–3;31,1–14) Isten elvárja tőlünk, hogy a veszedelemben segítségül hívjuk, és ezzel őt dicsőítsük. A zsoltáros is ebben bíz, ezért fordítja meg a sorrendet: *Tarts életben bennünket, és mi segítségül hívjuk nevedet.*

Péntek (szeptember 28.)

Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk. Zsolt 103,10 (1Jn 4,10; Jn 18,3–9; Jer 31,18–20.31–37) A zsoltáros állítását a következő versben megfogalmazott tapasztalatára alapozza: *„Mert amilyen magasan van az ég a föld fölött, olyan nagy a szeretete az istenfélők iránt.”* Bátorítása tehát nem a bűnben megátalkodottaknak, hanem az istenfélők, más szóval bűnbánó, megtérő bűnösöknek szól.

Szombat (szeptember 29.)

Még a golya is az égen tudja költözése idejét, a gerlice, a fecske és a daru is vigyáz, mikor kell megjönnie, csak az én népem nem ismeri az Úr törvényét. Jer 8,7 (Lk 6,46; Lk 10,17–20; Jer 36,1–32) A madaraknak génjeikbe van kódolva az Isten rájuk vonatkozó törvénye. Ezért ösztönösen teljesítik. A mi génjeinkbe a bűn törvénye van kódolva, ezért ösztönösen annak kívánságát akarjuk teljesíteni. Isten ezért a szívünkbe írja törvényét, hogy mi ne ösztönösen, hanem tudatosan és készséggel cselekedjünk akaratát.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Hibajavítás

Az előző szám *Új nap – új kegyelem* rovatában a fenti sorok szerzője által a hétfői (szeptember 17.) ígéhez írt magyarázat első mondatából sajnálatos módon kimaradt a *próféta* szó. A mondat helyesen: „Hajlamosak vagyunk rá, hogy úgy hallgassuk Istennek a *próféta* szájába adott ígését, mint ami nem nekünk szól, hanem a bűnösöknek.”

„Magasztallak, Uram, a népek között, zsoltárt énekek nevednek.” (Zsolt 18,50) Isten iránti hálával és örömmel adjuk hírül, hogy augusztus 28-án megszületett harmadik fiunk, *Domonkos*.

Szabó Ferenc és Szabóné Nyitrai Márta lelkészek

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikuszetlet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evélet@kgyt.hu). **Rovatvezetők:** Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghehelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghehelyi@lutheran.hu).
Szerkesztőbizottság: Adami Mária, Boda Zsuzsa, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyvi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radoncs Lényel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

